

3 ЛЁГКАЙ НАГІ

Юсіф Шагал абяцае шмат каго прывезці ў Беларусь

У новага пасла Ізраіля ў Беларусь Юсіфа ШАГАЛА, які ў любога чалавека, які нядаўна заступіў на пасаду, багата ідэй ды планаў. Імі ён падзяліўся пад час сустрэчы з журналістамі. Некаторыя доўгайграючы тэмы засталіся яму ў спадчыну. Іх вырашэнне ставіць сабе за мэту не адзін яго папярэднік.

Адмена віз, напрыклад. Дыпламат поўны энтузіязму ў пераадоленні гэтага бар'ера:

— Калі я буду пакідаць Беларусь, завяршыўшы сваю місію, спадзяюся з'ехаць без афармлення візы.

Пасол згадаў, што краіны ўжо былі вельмі блізка да адмены віз, але гэтакі пераходзілі «сякля-такія абставіны». Тым не менш, нам не змяняцца: «Мы будзем імкнуцца», — падкрэслівае кіраўнік дыпламатычнага прадстаўніцтва.

На яго думку, папярэдняе трэба стварыць адпаведны эканамічны, культурны, палітычны фон — такі, пры якім наяўнасць візавага рэжыму будзе адчуальна тармазіць супрацоўніцтва.

«Пакуль такога няма», — канстатуе І. Шагал.

Разважаючы з падачы журналістаў на тэму, ці не стане з'яўленне АПТ такім удалым фанам, дыпламат прапанаваў не змешваць адно з другім. Хоць і прызнаў, што наяўнасць агульнай эканамічнай прасторы з Расіяй і Казахстанам робіць беларускі рынак яшчэ больш прывабным.

— Патрэбен час, каб прааналізаваць, што гэта дае, — не спяшаецца з высновамі кіраўнік ізраільскай дыпломатіі. — Сёння гэта больш дэклацыя, словы, хацелася б паглядзець, які гэта будзе на практыцы. Як будзе выглядаць сістэма эканамічнага ўзаемадзеяння трох дзяржаў? Ці зможа да гэтага падключыцца Украіна? Тады гэты рынак будзе большым за той, што ўяўляе сабой Заходняя Еўропа. Таму трэба паглядзець, як ён будзе развівацца.

Лёгкасць і стрыманасць вылучаюць пазіцыю Ізраіля да Беларусі на міжнароднай арэне.

— Ізраіль стрымана ставіцца да тэм, якія ініцыююць на міжнародным узроўні ЗША і Еўрасоюз, — падкрэслівае пасол Юсіф Шагал. — Мы максімальна стрыманыя ў гэтых пытаннях. У рамках гэтай стрыманасці Ізраіль ніколі не прад'яўляў ніякіх сур'ёзных прэтэнзій Беларусі.

Дыпламат нагадаў, што Ізраіль ніколі не выступае ініцыятарам гэтых праблемаў, роўна як і Беларусь не з'яўляецца ініцыятарам антыізраільскіх акцый.

Паводле слоў пасла, калі Ізраіль і галасваў на нейкіх пытаннях, падтрымліваючы свае партнёрскае сувязі з ЗША, то гэта было палітычна — у вызначаных пазіцыі па комплексе ізраільска-палесцінскай адносін Беларусь падтрымлівае Расію, якая традыцыйна галасуе супраць Ізраіля ў такіх пытаннях.

Найбольш актыўна развіваецца супрацоўніцтва Беларусі з Ізраілем у галіне інфармацыйных тэхналогій, харчовай прамысловасці і медыцыны. Гэта традыцыйныя пункты перасячэння ўзаемных інтарэсаў. «Карысныя выкарыстання ў нас няма, даводзіцца варушыць магамі», — так тлумачыць Юсіф Шагал ізраільскі поспех у галіне высокіх тэхналогій, на паслугі якой прыпадае чвэрць агульнага экспарту краіны. Трапінае выслухе паса (які зусім і не кар'ерны дыпламат, а журналіст з 36-гадовым стажам) прыдатнае і да сітуацыі ў Беларусі. Стаўка на чалавечы капітал у многім абумоўлена адсутнасцю іншых...

— Мы разглядаем Беларусь як самую прасунутую на тэрыторыі былога СССР у плане інжынерна-тэхнічнай культуры, агульнай культуры, — кажа кіраўнік дыпламатычнага прадстаўніцтва Ізраіля. — Тут ідэальныя умовы для развіцця высокіх тэхналогій, годны адукацыйны і тэхнічны ўзровень насельніцтва — ёсць з кім працаваць.

І. Шагал у захвалены не толькі ад узроўню беларускіх спецыялістаў, але і якасці мясцовага харчавання:

— У нас цудоўная ежа, асабліва малочныя і мясныя прадукты. Харчовае прамысловасць нам вельмі цікава.

Інтарэс узнік не на пустым месцы. Летась у Ізраіль разгугляўся самы сапраўдны спажывецкі мяеж. Людзі выйшлі на вуліцы з-за павышэння цен... на зярністы тварог. Так, штука смачная, я ім снадэдала, калі была ў Ізраілі. Мне там расступачылі, што так робіць уся краіна. Таму калі кошт на любымі прадукт падняўся ў 2,5 раза, народ збунтаваўся. «Цэны апусцілі, усе стала нармальна», — расказвае ізраільскі пасол. Але асцад, які у тым анекдоты, застаўся. Восем чаму ізраільчанам «было б цікава папрацаваць з беларускімі вытворцамі малочнай прадукцыі». Кашрут, на думку дыпламата, перашкодай не будзе. Калі дамоўяцца пра асноўнае, за працудоўнай сертыфікацыі на кашэрнасць справа не стане.

Ізраільчанам таксама ёсць чым зацікавіць беларусаў. Напрыклад, незвычайнай тэхналогіяй вытворчасці... рыбы. У Белаэзерску завяршаецца будаўніцтва каміната, дзе з пяцігаравых малюк будучы за паўгода вырашчуваць паўтарыграмовыя самоў. Увесь сакрэт у тэмпературы. Вада награвяецца, і ў такіх умовах адбываецца трансфармацыя малых у рыбаў. «Смачна і надароўно», — кажа дыпламат. Яна, на яго думку, можа стаць прадуктам масавага спажывання. Запланаваныя аб'ёмы вытворчасці — 700 т за год. Прычым праблем гэты амаль цалкам аўтаматызаваны, да таго ж экалагічна чысты. «Буіны комплекс абслугоўваючы толькі два чалавекі», — распавядае спадар Шагал. Эканамічнасць, здаецца, таксама у наяўнасці.

Павучыцца можна і ў ізраільскі спецыялістаў па ахове здароўя. «У нас высокі працэнт вылеч-

Юсіф Шагал, пасол Ізраіля ў Беларусі.

вання анкалагічных захворванняў менавіта за кошт выяўлення на ранній стадыі», — адзначае кіраўнік дыпламатычнага прадстаўніцтва. Ён запэўнівае, што гэтымі тэхналогіямі Ізраіль гатовы падзяліцца з Беларуссю.

— Стаўленне да Беларусі асаблівае. — акцэнт у ізраільскі пасол. — Усе нашы сувязі прадвызначаны. Тут для яўрэў асабліва зона. Тут нашы карані, дзяды і прадзедаў жылі на гэтай зямлі, пахаваныя тут. Гэта гендако. Калі людзі сюды трапляюць, яны гэта адчуваюць. Гэта пам'яць нашых продкаў, пам'яць ахвэр — самая ўстойлівая пам'яць, яе не трэба прапагандаваць і перадаваць.

У той жа час ёсць бар'еры, якія ускладняюць узаемныя відзіты. І на сёння гэта, які прэзідэнт, кошт авіябілета. Так, ён у любога здольны адбіць ахвоту да падарожжа. І калі адзіны перавозчык, што здзіўняе зараз прама рыэй з Мінска ў Тэль-Авіў, падчас налёту дзюкве за выбар яго, гэта вылікае толькі ўсешку. Бо якраз выбару ў нас і няма. Менавіта з-за адсутнасці канкурэнцыі кошт на білет штучна завышаны, мяркую пасол. «600 долараў — гэта вельмі шмат, я лічу. Мы за 180 долараў ляцім з Тэль-Авіва ў Маскву». Таму ён ставіць сабе за мэту «знайсці яшчэ аднаго авіяперавозчыка», які здзіўняў бы прамыя рыэйсы паміж Мінскам і Тэль-Авівам. Апроч настальгіі, у Беларусь могуць вабці ізраільчан, на думку пасла, тутэйшыя аграпрадзвіжы і санаторыі. З патанненнем білетаў у Беларусь, трэба думаць, прывячваюць гасцей.

Арыентаваны пасол і на палітычны эканамічны адносін паміж двума краінамі. «Мяне здзіўляе, што пры такіх сувязях аб'ём нашага таваразвароту такі сціплы. Але гэта дзітва, іх можа выправіць». У планах Юсіфа Шагала яшчэ ўваквечыць пам'яць палітычных лідараў Ізраіля беларускага паходжання. Марквё ён прывесці і Дні культуры Ізраіля ў Беларусі. А такія мерапрыемствы, нагадае Юсіф Шагал, адмятаючы ўсе падазрэнні ў сваяцтве са слынным беларускім мастаком, заўдзі сямічарны. Значыць, адбудуцца і Дні беларускай культуры ў Ізраілі. Дыпламат кажа, што ў Ізраілі добрая школа выхавання сабак-павадзіроў. «Я хачу запрасіць у Беларусь двух-трох ізраільчан, якія маглі б сустрэцца з вашымі кінолагамі і наладзіць навучанне».

Ёсць у яго ідэя прывезці ў Беларусь майстроў з ізраільскай справы і наладзіць тут сапраўднае шоу. Падзеі і відзіты будзе шмат, абяцае пасол пасля трох тыдняў знаходжання ў Беларусі: «У мяне лёгкая нага».

Ала МАЧАЛАВА. Фота аўтара.

УРОК ЭКАНАМІЧНАГА ІНФАРМАВАННЯ

У межах адзінага дня інфармавання намеснік кіраўніка Адміністрацыі Прэзідэнта Андрэй Тур працягла будзе па эканоміцы студэнтам магілёўскіх універсітэтаў. «Як будзем працаваць — так будзем і жыць», — галоўная выснова, якую імкнётся данесці лектар да маладых людзей.

Доктар эканамічных навук, прафесар Андрэй Тур прапанаваў студэнтам і выкладчыкам, якія сабраліся ў вялікай актавай зале Магілёўскага дзяржаўнага ўніверсітэта імя А. Куляшова, размову на тэму: «Актуальныя праблемы сацыяльна-эканамічнага развіцця Рэспублікі Беларусь».

Прафесар пачаў з характарыстыкі Беларусі як малой індустрыяльнай краіны з высокакваліфікаванай працоўнай сілай і абмежаванымі прыроднымі рэсурсамі. Высокая ступень адрыццатасці беларускай эканомікі вызначае і адпаведны прыярытэты: скарачэнне імпарту і абсалютнае нарощванне экспарту. Ключавыя рэчы, з якіх вынікае эканамічная сітуацыя — гэта паліўная залежнасць, неабходнасць мадэрнізацыі вытворчасці, пашырэння рынкаў збыту прадукцыі і паслуг і іншыя.

Напрыклад, пра экспарт паслуг Андрэй Тур расказаў на прыкладзе Кубы, дзе прадаваў: у гэтай краіне дзяржава выдаткоўвала свае даходы на развіццё аховы здароўя і найноўшыя тэхналогіі ў гэтай сферы, і ў рэшце Куба дамаглася таго, што туды прыязджаюць лячэння з многіх краін. Такое магчыма і ў нас, лічыць Андрэй Тур, але добрай беларускай медыцыне і залатым рукам нашых дактароў не хапае менеджараў. Таксама Беларусь можа і павінна зарабляць на сваім геаграфічным становішчы і транспартнай інфраструктуры: транзіт і яго абслугоўванне каштуюць вялікіх грошай.

Асобная частка лекцыі была прысвечана праблеме ўтрыманскіх настроў у беларускім грамадстве. Паводле пераканання Андрэя Тура, дзяржава павінна даваць магчымасць грамадзянам зарабіць больш і жыць лепш, але не абязвацца станюча адказваць на кожнае патрабаванне «Даіце мне!». Такі падыход няправільны, падкрэсліў намеснік кіраўніка Адміністрацыі Прэзідэнта:

— Важна, каб утрыманства адходзіла. Таму што многія праблемы, якія склаліся, звязаны ў некаторай ступені з ідэалогіяй утрыманства, якая часам авалодае намі, і маладымі людзьмі таксама.

Андрэй Тур назваў вынікі працы эканомікі краіны за студзеня: яны ўвогуле вельмі неабяга. Інфляцыя склала 1,9%, хаця чакалася 2-3%. Па просьбе з залы ён агучыў і прагнозы пазіцый інфляцыі на 2012 год: максімальнае яе значэнне — 19-22%. Сёння дзяржава працуе над стрымліваннем інфляцыі, але гэта дэтэрымінае не столькі рэгулявання цен, колькі нядобрадумленнай канкурэнцыі. Маецца на ўвазе, што вытворцы прадукцыі закладваюць у свае цен магчымыя рызыкі — такім чынам страхаюцца ад пэтэнцыйнай інфляцыі, і гэта аказвае магутны ціск на рынак.

Размова выступіла ў аўдыторыі была вельмі адкрытай і шчырай, таму студэнты, прама кажучы, не саромеліся задаваць пытанні. Ім было нават цікава, на якім аўтамабілі ездзіць Андрэй Тур. Але калі сур'ёзна, маладых людзей найбольш хвалювалі заробкі, плата за вучобу і прахаванне ў інтэрнатах, шанцы маладых спецыялістаў у прыватным бізнэсе, развіццё турыстычнай сферы.

Рэальныя даходы будучы павялічваюцца, але гэта павінна найпрост залежаць ад павелічвання вытворчасці і прадукцыйнасці працы. У сувязі з ростам базавай велічыні рыхтуюцца рашэнні аб кампенсациях — у прыватнасці, і для студэнтаў, якія жывуць у інтэрнатах. «Наверсе» працуюць і над тым, каб аблегчыць грамадзянам уваходжанне ў бізнэс, знішчыць адміністрацыйны бар'еры. Турызм — вельмі перспектыўная сфера, і ёй будучы шчыльна займацца пасля ўмацавання макраэканамічнага раўнавагі.

У канцы лекцыі Андрэй Тур сказаў моладзі простае, але важнае рэч: што маладыя людзі жывуць у вельмі цікавы час, дзе шмат чаго залежыць толькі ад іх саміх.

— Якім бы цяжкім і складаным ні быў год папярэдні, мы ўсё ж многія рэчы пераадолілі. Прычым пераадолілі з элементам вопыту: не заўсёды ўсё, што хочацца, можна зрабіць на 100%. Для маладых людзей перспектывы жыцця захоўваюцца і ўзмацняюцца. Няпростая леташняя сітуацыя паказала: менавіта тыя, хто асмельваецца рызыкаваць, хто бачыць новыя элементы жыцця, лепш за іншых прыстаўваюцца да новых умоў.

У межах адзінага дня інфармавання Андрэй Тур таксама пабываў на ААТ «Стужка» ў Магілёве.

Намеснік кіраўніка Адміністрацыі Прэзідэнта адначасна сустрачаў у рэгіёнах і назваў іх «унутраным маніторынгам» і элементом зваротнай сувязі.

Гэта вельмі важна для таго, каб фарміравалася агульная канва палітыкі, у першую чаргу — сацыяльна-эканамічнай, — падкрэсліў ён.

Ілона ІВАНОВА.

ХОЧАШ НАРЫХТОЎВАЦЬ СМАЙЖОЎ? КУПІ ТАКОЕ ПРАВА ПРАЗ... АЙКЦЫЁН

Не сакрэт, што ў Беларусі ўжо шмат гадоў вядзецца нарыхтоўка вінаградных смайжоў — «Звязда» пра гэта пісала. Аднак калі дагтуль такой справай займалася фактычна адна — гродзенская — фірма і гэты своеасаблівы «рынак» быў фактычна аддадзены ёй на воцуп, дык правільна памянся. Пры жаданні нарыхтоўкай вінаградных смайжоў цяпер можа заніцца любо суб'ект гаспадарання, які набудзе такое права на... аўкцыёне. Коротка пракаментуваць новаўвядзены «Звязда» папрасіла галоўная спецыяліста ўпраўлення бялагічнай і ландшафтнай разнастайнасці Міністэрства прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Ксёнія Панцялея.

— Сапраўды, названая намі гродзенская фірма, яка фактычна першай пачала займацца нарыхтоўкай вінаграднага смайжа, у выніку ахапіла амаль 60 раёнаў краіны — практычна ўсе месцы, дзе яго найбольш колькасць. Мінпрыроды штогод вызначае ліміты здабычы, згодна з біёлага-эканамічным абгрунтаваннем яна прадэзіла нарыхтоўку і рассяленне смайжа. Такі ж падыход, дарэчы, існаваў і ў дачыненні да

здабычы лічынак матыля — прынады для рыба-ловы. Калі коротка сказаць пра апошняе: ёсць азёры, дзе лічынак шмат, а ёсць вадаёмы, дзе не вельмі. Возьмем для прыкладу возера Расона ў Віцебскай вобласці. Напачатку там быў адзін прыроднакарэставы. Потым, паколькі пастановай Савета Міністраў № 699 не рэгламентавалася, колькі ж такіх суб'ектаў могуць займацца здабычай лічынак матыля на возеры, з'явіўся другі. Пачаліся пэўныя канфлікты, дайшо да таго, што падзілілі возера ўмоўнай мяжой на дзве часткі. Аднак жа колькасць лічынак не паусаджана аднолькава. Каб пазбегнуць канфлікту, былі ўведзены змяненні: набываць права здабычы праз таргі (аўкцыён ці конкурс), — расказвае суразмоўца. — Суб'екты гаспадарання падаюць дакументы, потым раёны выканаўчы камітэт праводзіць таргі. Іх пераможца атрымлівае права на тры-пяць гадоў займацца здабычай лічынак матыля або, вяртаючыся да пачатку размовы, вінаграднага смайжа. Па-ранейшаму, згодна з біёлага-эканамічным абгрунтаваннем, суб'ект павінен займацца рассяленнем смайжоў. Калі заканаваецца адведзены тэрмін, райвыканкам зноў праводзіць таргі.

Варта нагадаць, што вінаградны смайж — гэта найлепшы экспертны тавар. Ідэя пераважна за мяжу. Дык вось, гродзенская фірма, якая да нядаўняга часу была фактычным манапалістам на гэтым рынку, не вычэрпала апошнія два гады вызначаныя ліміты нарыхтоўкі гэтай прадукцыі. Маўляў, не было дагавору на пастаўку за мяжу, сказала суразмоўца. Аднак для дзяржавы тут былі адназначныя страты. Мяркуюцца, што з уяўдзённым аўкцыёнаў на атрыманне права нарыхтоўкі сітуацыя каронным чынам змяніцца.

Пакуль таргі прайшлі ў Навагрудскім раёне, дзе права на нарыхтоўку смайжоў тэрмінам на пяць гадоў набыла ўжо неаднойчы памянёная гродзенская фірма. У бліжэйшы час такі ж аўкцыён адбудзецца ў Дзятлаўскім раёне. Нагадаем, што традыцыйна вінаградны смайжы сустракаюцца на месцах колішніх панскіх сядзіб са старымі паркамі.

Як дадала напрыканцы Ксёнія Панцялея, у краіне будучы праводзіцца таргі на права нарыхтоўкі і іншых прадстаўнікоў жыўляльнага свету: у «кампанію» да лічынак матыля і вінаграднага смайжа дадалі таксама жабаў і гадзюк.

Сяргей РАСОЛЬКА.

Абзац

▲ Нягледзячы на тое, што Дзень Закаханых сёлета прыпаў на будні дзень, які ў звычайны час не карыстаецца асаблівай папулярнасцю ў ахвотнікаў узяць шлоб, 14 лютага больш за 150 пар па ўсёй краіне вырасшы стварыць свае сем'і. У гэты дзень па жаданні маладых рэгістрацыі адбыліся як у памшканні аддзелаў ЗАГС, так і за іх межамі.

▲ Каля 70 зямельных участкаў у Гродне адбрана летас за невыкананне абавязальстваў па пачатку іх асваення на працягу года, паведзілі на прэс-канферэнцыі начальнік землеўпарадкавальнай службы Гродзенскага гарвыканкама Дзмітрый Мацяко. Было абсведвана каля 600 выдзеленых участкаў на прадмет пачатку выканання будаўніча-монтажных работ. Калі 50% іх уладальнікі атрымалі падлісанні аб неабходнасці пачатку правядзення работ.

▲ Ленінскім аддзелам Следчага камітэта па Мінску расследуюць крымінальнае злачынства па факце разбойнага нападу на офіс аднаго з турагенцтваў у сталіцы. Злачынства было ўчыненае вечарам 10 лютага. Невядома мужчына, пагражаючы нажом касіру, выкраў вырочку і ўцёк. Сума ўрону перавысіла 35 млн рублёў. Злачынцу шукаюць.

▲ У Столічкім раёне правахоўныя органы адшукаваюць мужчыну, які даставіў у Беларусь з Украіны кантрабанду і траўмаваў памежніка. Зтрымаў у 2.00 15 лютага лінскія памежнікі спрабавалі затрымаць у момант незаконнага перасячэння украінска-беларускай мяжы невядомага мужчыну, які кіраваў снгаходам з намямі. Спрабуючы ўцячы ад нарада, кіроўца снгахода наехаў на аднаго з памежнікаў і траўмаваў яго. Снгаход з санямі быў знойдзены прыкладна праз гадзіну ў вёсцы Варані за 2,5 км ад мяжы. У ім знаходзіліся 15 сумак і скрыніў з кантрабандай. Паарушальніка пакуль затрымаць не ўдалося. Пра здарэнне праінфармаваны ўкраінскія памежнікі. Траўмаваны супрацоўнік органаў памежнай службы даставлены ў бальніцу.

Поўны абзац

▲ У Вялікабрытаніі з'явілася першая тэлэрэклама, знятая спецыяльна для сабак. Ролік адрозніваецца ад звычайнай рэкламы тым, што ў якасці галоўнага суправадзіцеля да яго выкарыстоўваюць свіст, брэк, а таксама высокакачэствены гукі, недаступныя чалавекаму вуху. Такім чынам стваральнікі роліка спрабуюць прыцягнуць увагу «сабачых аўдыторыяў» да аднаго з відаў кофу. Перад выхадом на тэлээкран рэклама была апрабавана на 12 сабаках, увагу якіх спецыяльна адцягвалі. Аднак хатнія гавяды ўсё роўна прыцягвалі вялікую цікавасць да «свайго кіно», іх было не адрозніваць ад экранна. Даследчыкі ўпэўнены, што Інтэрэс да кіля з кожным прагледам будзе ўзмацняцца, адпаведна, вырасце і продаж прадукту.

Паводле паведамленняў карэспандэнту «Звязды» І.Інфармацыйнага.

«ЛІНКОЛЬН» З ГАШЫШАМ

Дзесяць гадоў пазабутення волі ў калоніі ўзмоцненага рэжыму з канфіскацыяй маёмасці — такое пакаранне суд Ашмянскага раёна вынес грамадзяніну Літвы Ё. Усціла, 1984 года нараджэння, які прызнаны вінаваты ў незаконным абарачэнні наркатычных рэчываў і іх перамяшчэнні праз мятнуўню між Беларусі.

Малады чалавек спрабаваў увезці ў Беларусь 11 кілаграмаў гашышу. 8 папярэдніх скруткаў з прасаваным рэчывам былі выяўлены ў канструктывных шішаў аўтамабільна маркі «Лінкольн». Рэчыва раслінага паходжання, згодна з заключэннем комплекснай хіміка-крыміналістычнай экспертызы, аказалася наркатычным сродакам — гашышам. Судовая калегія па крымінальных справах Гродзенскага абласнога суда пакаіла касыцыйную скаргу асуджанага без задавальнення.

Барыс ПРАКОПЧЫК.

ЗА ПАРКОЎКУ... ЗАПЛАЦІЦЬ

Таварыствы ўласнікаў і ЖЭСы

Стварэнне таварыстваў ўласнікаў адбываецца ў Беларусі з 2004 года, але ў Мінску добраахвотна за гэты час не было створана ніводнага. Ствароўцамі таварыстваў ўласнікаў толькі пры новай забудове, згодна з адпаведным указам Прэзідэнта.

Зараз рыхтуюцца ўказ, які абавязвае заказчыка капітальнага рамонту рэгістраваць таварыства ўласнікаў. У Мінску ўсе жыллыя дамы з'яўляюцца сумеснымі дамаўладаннямі і падпарадкоўваюцца закону аб сумесным домаўладанні. Новы ўказ, па сутнасці, толькі завершыць афармленне сумесных домаўладанняў і надае ім статус юрыдычнай асобы. Ніякага пагаршэння для насельніцтва гэта не выклікае, за пэўны Уладзімір Рэнтончы. Пасля рэгістрацыі юрыдычнай асобы таварыства ўласнікаў прымае парадка кіравання нерухомай маёмасцю. Яно можа заключыць дагавор на тэхнічнае абслугоўванне з жылёвым аб'яднаннем, якое ўжо яго абслугоўвае, самастойна стварыць участак па абслугоўванні дома альбо заключыць дагавор з іншым прадпрыемствам. У Мінску існуе 5 аб'яднанню таварыстваў ўласнікаў, якія ажыццяўляюць тэхнічнае абслугоўванне жыллёвага фонду.

Летас было праведзена больш за 4 тысячы сходаў домаўладальнікаў, на якіх жыхары Мінска практычна аднагалосна выказваліся за захаванне існуючай формы кіравання нерухомай маёмасцю, дзе абслугоўванне дару.

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

Здарэнне

ПАЦЯРПЕЎ КІРОЎЦА

(ХУТКАЙ)

Удзень на аўтадарозе Бобр — Крупкі ў раёне вёскі Багатыр адбылося лававое суткненне аўтамабіля «УАЗ», які належаў Новавульска-скай цэнтральнай раённай бальніцы, і грузавіка «ГАЗ-53». У выніку ў са-лоне «хуткай дапамогі» быў заблакаваны кіроўца.

Другі кіроўца і пасажыры абодвух транспартных сродкаў не пацярпелі,

Аўтагладальнікі і гасцявыя паркоўкі

Згодна з правіламі ўтрымання жыллёвага фонду, аўтаўладальнікі абавязаны зімой ачышчаць тэрыторыю вакол свайго транспартнага сродку. Раней ЖЭСы проста заклікалі жыхароў дома выконваць гэты абавязкі, сёлета прапанавалі тым, што не можа апаб не жадае гэта рабіць, перакласці свой абавязак на дворніка праз заключэнне дагавора і дадатковую плату (11 700 руб. на месяц). У выніку каля 1000 такіх дагавораў было заключана, яшчэ 4,5 тысячы аўтаўладальнікаў добрадумлена расчысцілі тэрыторыю вакол сваіх машын. Амаль 11 тысяч падпісанніў пра неабходнасць прыборкі снегу вакол машын былі выданыя ў снежні — лютым, 10 тысяч з іх выкананы, на астатніх аўтаўладальнікаў складзены пратаколы. Усяго на дварахвы тэрыторыях сталіцы маецца каля 23 тысяч гасцявых паркоўчых месцаў, якія, як правіла, цалкам занятыя.

Мінская гарадская жыллёвая гаспадарка ўнесла ва ўрад прапанову ўключаць у жырочку дадатковую плату за ўтрыманне гасцявога паркоўчанага месца ў двара дома па месцы рэгістрацыі аўтаўладальніка. Прычым абавязак плаціць прапануецца замацаваць незалежна ад таго, ці пакідае жыхар свой аўтамабіль каля дома ці ставіць яго на платную стаянку альбо ў гараж. Памер такой платы будзе невялікі, паабяцаў генеральны дырэктар Мінскай гарадской жыллёвай гаспадаркі, — 1-1,5 тыс. рублёў штомесяц на працягу ўсяго года.

Вольга МЯДЗВЕДЗЕВА.

ЛОМ У ЦАНЕ

У Жабіцы супрацоўнікі міліцыі «тармазнулі» аўтамабіль, на які дырэктар прыватнага прадпрыемства незаконна перавозіў 1,5 тны металу.

А ў Лунінцкім раёне на аўтадарозе Кобын — Гомень былі затрыманы аўтамабіль беспрацоўнага з Гоменя з 2,5 тны металоломш коштам 40 млн рублёў, на які не было дакументаў. Незаконна прымаў металолом беспрацоўны з пасёлка Рэчыца. На яго двары ляжала 5750 кг лому на 19 235 000 рублёў.

Сымон СВІТУНОВІЧ.

Крымінал, здарэнні

ПАД ВЫГЛЯДАМ АЛЕЮ МІНЧАНІН ПРАДАВАЎ ПРАХОЖЫМ ВАДУ

Пад выгледам алею мінчанін прадаваў прахожым водаправодную ваду, паведзілі БЕЛТА ў РУС Партызанскага раёна.

Такім чынам 20-гадовы хлопец вырашыў апрацаваць. 6-літровую бутэльку ён напаяў вадою і дадаваў туды 50 грамаў алею. Кэргера было дастаткова, каб у вадаксы з'явіўся

Мы разам — Беларусь!

Краіна моцная рэгіёнамі: Пружанскі раён

ПАД ЗНАКАМІ ЗУБРА, ВАЎКА, ВАВЁРКІ

Славутасці і легенды аб апал дарогі

НОВАЯ аб'язная дарога вакол Беларэвскай пушчы — асабліва там, дзе яна раздзяляе лес — сама па сабе можа быць славутасцю. Вячэстыя сосны, прысыпаныя іскрыстым снегам, на марозным сонцы выглядаюць урачыста-велічна. А калі раўніны змяняюцца ўзгоркамі, з'яўляецца ўражанне, што праязджаеш за гадзіну шмат якіх мясцін нашай краіны. У пэўным сэнсе так і ёсць. Напрыклад, на адным участку чаргуюцца наваколныя вёскі Брэсцкай і Гродзенскай абласцей. Літаральна цягам некалькіх кіламетраў дарожныя знакі ўказваюць на блізкае Корнадзь, Залескі Бор Свіслацкага раёна і Гуту Пружанскага.

СПІНІЦА І АДПАЧЫЦЬ

Цікава і творча падшлі да афармлення прыдарожнай зоны пракціроўшчыкі новай магістралі. Праз пэўныя адрэзкі шляху, звычайна паблізу населеных пунктаў, абсталяваны месцы кароткага адпачынку. На кожнай такой пляцоўцы ёсць месца для паркоўкі машыны, альтанка, санвузел. Навадоку ўстаноўлены стэнд са схемай дарогі. А каб абазначыць розныя участкі трасы, кожны адрэзак ідзе пад знакам таго ці іншага лянога насельніка. Так, напрыклад, адзедз з Крыніцы — прыпынак пад знакам лася. Далей рухаецца на Белы Лясак, Сухопаль, Роўбіцк, Хвалава таксама пад эмблемай лася. А насупраць Клятнога, славутай агракультурнай вёскі, пачынаюцца ўпаддныя ваўка. Ваўк суправаджае падарожніка да Радзешка, Клепачоў, Котры. Апошняй пашанцавала, што дарога прайшла прама па адной з вуліц вёскі. Котру добраўпарадкавалі, прыкарошылі, паставілі новую агароджу. А вось ужо з Гуты пачынаецца зона трацізнай вавёркі. Якая прыгажуня будзе нагадваць пра сябе каля Лыскава і далей па трасе — амаль да Гродзенскай вобласці.

ВАЛЫ КАРАЛЕЎСКАГА ЗАМКА

У Лыскаве варты прыпыніцца, гэта край з надзвычай цікавай гісторыі. Як заўважылі ў Зеляневіцкім сельсаветае, з часам па вёсцы можна будзе вадзіць паўгадзіны экскурсіі.

Пачынаючы з поэзія сярэднявечча, мастэчка Лыскава сла-

першыя пасяленцы высеклі прагаліну — лысіну — і заснавалі там вёску. Вось і сталі называць так населены пункт, а за ім і лес, сярэд якога з'явіўся чалавек. «Першы летапісны ўспамін пра Лыскава пачынаецца ў 1504 годзе, але насамрэч вёска старэйшая», — расказвае Вера Церахава. Яно і зразумела, у летапісы трапілі звесткі пра тую населены пункт, у якіх адбывалася нешта адметнае.

КАСЦЁЛ І КЛЯШТАР

Пачынаючы з XVI стагоддзя, маёнтак Лыскава належыў магнатам роду Быхаўцоў, прадстаўнікі якога займалі высокія дзяржаўныя пасады ў ВКЛ, Рэчы Паспалітай і Расіі. Ян Быхавец, ваўкавыскі маршалак, у 1751 годзе перадаў місіянэрам стары лыскаўскі касцёл, пабудаваны яшчэ ў 1527 годзе. Жонка Яна Феліцыя Крысціна занавала тут манастыр місіянэраў. Пры манастыры дзейнічалі шко-

Тройцы, які быў узведзены ў перыяд з 1763 па 1785 год, дзе адін жылы корпус манастыра. Хоць у велічных касцёльных мурах лёгка ўгадваюцца барочныя матывы, ён вельмі моцна пацярпеў ад часу і выглядае, як змучаны волат. Касцёл фактычна пацёку развалваецца. Ад дарогі яго крыху закрылі сучаснай агароджай, ёсць ахоўныя шыльды. Але відавочна, што нават на кансервацыю аб'екта патрэбны немалыя сродкі.

А вось духавяроўчы масіўны былі жылы корпус манастыра выглядае зусім прыстойна. Не скажаш, што гэтым сценам пад трыста гадоў. Кляштар выкарыстоўвалі ва ўсе часы, дагледзілі, таму ён і захавався. Зараз там размяшчаецца амбулаторыя. Але ў былых манастырскіх кельях з крыжаванымі скляпеннямі можна зрабіць экстравагантны палюціны гатэль — адзін з многіх турыстычных аб'ектаў дарогі, лічыць у Пружанскім райвыканкаме. Патрэбны толькі інвестар.

МАГНАТЫ-АСВЕТНІКІ

Знайслося б тут, пэўна, месца і музею, які расказаў бы пра ўладальнікаў Лыскава розных гадоў. Сярод іх былі людзі выдатныя, адукаваныя. Такія, напрыклад, як Іосіф Быхавец, выпускнік двух еўрапейскіх універсітэтаў. У 1819 годзе ён адкрыў Ваўкавыскую павятовую гімназію. Адзін з сям'і Іосіфа Адам за ўдзел у паўстанні 1863-1864 гадоў быў высланы ў Пензенскую губерню.

У 1819 годзе непадалёку купіў маёнтак Францішак Карпінскі — пазт, перакладчык, педагог. Праз шэсць гадоў ён памёр. Спачатку яго пахавалі ва ўласным фальварку Хараўчызна, пазней пра перанеслі на падворак Лыскаўскага касцёла. Дзіўна, але сціплае скляпенне з магілянага паэта захавалася да нашых дзён.

Касцёл у Лыскаве.

ВІЗІТ ІМПЕРАТАРА У ЛЫСКАВА

Наведнікі музея таксама дзаклаюць, што ў 1874 годзе Лыскава наведаў расійскі імператар Аляксандр II з жонкай. Пакуль цар бавіўся на паляванні, імператрыца пазбывала ў школе, праваслаўнай царкве, пад-несла дары ад імя царскай сям'і.

Царква ўпрыгожвае цэнтр Лыскава і цяпер. Цікаўны падарожнік знойдзе тут многа прыкметных мясцін. І сведчанню таго, як цесна пераплаліся розныя вехі гісторыі ў адной вёсцы. Так, на мясцовых могілках знайшла вечны спачынак адна з прадстаўніц рускага роду Валконскіх — Валконская-Горн. Яе магілу можна наведаць. Можна знайсці таксама следы былога шпітэля французскіх салдат. Справа ў тым, што гаспадар маёнтка часоў ваўкі 1812 года падтрымліваў французаў і дапамагаў лякарні матэрыяламі.

У Лыскаве спадзяюцца, што аб'язная дарога дазволіць вёсцы пачаць новы адрэзак часу, калі яна ажыве і ператворыцца ў прыбыткі турыстычнае. Пачатак зроблены. Прыведзена добраўпарадкаванне гаючай вуліцы. Увечары рэгулярна запальваюцца ліхтары. Пружанскія новыя тратуары. А вясной вуліца расквіцця прыростымі клумбамі.

Святлана ЯСКЕВІЧ.
Фота аўтара.

200-я ўГОДКІ БІТВЫ ПАД ГАРАДЗЕЧНА І НОЧ МУЗЕЯЎ, ПРЫСВЕЧАНАЯ ЮЗАФУ КРАШЭЎСКАМУ

Сёлетні год — год юбілеяў на Пружаншчыне. Пачаўся ён з урачыстага мерапрыемства ў гонар 120-годдзя з дня нараджэння Рыгора Раманавіча Шырмы. Як расказала галоўны спецыяліст аддзела культуры райвыканкама Таццяна Ярошка, на юбілейны вечар у студзень прыехалі ўнукі Рыгора Раманавіча з сям'і, іншыя сваякі. Гучалі песні, сабраныя настымымі рупліўцамі музыкі, і выкананы самадзейных калектываў «Смалічачка», «Бабіна лета». Свята атрымалася надзвычай добрым і душэўным. Але яно не скончылася правядзеннем вечарыны. Юбілейныя ўрачыстасці працягнуцца па ўсім раёне. У школах, клубах, дамах культуры дэманструюцца відэафільмы пра родныя мясціны Шырмы, людзей, што яго памятаюць. Гучыць музыка ў выкананні народнага камернага хору пад кіраваннем Яўа Малайчука. Людзі з радасцю слухаюць песні свайго краю, якія захаваліся дзякуючы славутаму земляку.

Паводле слоў загадчыка аддзела культуры райвыканкама Канстанціна ПАНІМАША, у раёне актыўна зарэдажана і новая культурная традыцыя. Адна з іх — свята «Ружанская брама», якое праводзіць упершыню летас і вырашылі зрабіць штогадовым. У мінулыя кастрычніку адбылося свята-кірмаш «Пружанская вясень» з тэатральнымі прадстаўленнямі, з актыўным удзелам жонка сельсавета. Былі песні і танцы, характэрныя для жонкай мясцовасці, а таксама караван, іншыя прымакі. Ужылі свята спадкабасца. Гэтай вясенню яго будзе эню. Сяліга ўпершыню прайдзе фест «Рожа пушчы» — на-дзе ў раёне новай аб'язнай дарогі. Там возьмуць удзел і народныя майстры, і народныя калектывы. Фестываль павінен звярнуць увагу грамадскасці на асаблівасці і славутасці пушчанскага краю.

Яна СВЕТАВА.

Начальнік аддзела культуры Канстанцін Панімах (у цэнтры), дырэктар Дома культуры Васіль Курчанскі, дырэктар арганізацыйна-метадычнага цэнтра Аксана Кавалевіч, мастакі кіраўнік Дома культуры Алена Лосева, галоўны спецыяліст аддзела культуры Таццяна Ярошка.

ДАСЛЕДЧЫКІ З ПАЧАТКОВЫХ КЛАСАЎ

На сталіе начальніка аддзела адукацыі Ірыны КАЗАРЭЗ — праграма работы з адоранымі дзецьмі. Развіццю творчых здольнасцяў вучняў надаецца вялікая ўвага. Ірына Аналяеўна патлумачыла, што навукова-практычныя канферэнцыі праходзяць у многіх школах і нават для вучняў пачатковых класаў пад дэвізам «Я — даследчык». А для старэйшых школьнікаў ладзяцца больш маштабныя і прадстаўнічыя форуму «З навукай — у будучыню». У гэтых канферэнцыях можа браць удзел вучань, пачынаючы з 5-га класа, дзе ён мае магчымасць прадставіць свае творчыя і навуковыя спробы. Тыв з дзіцэй, што пачаў займацца паўнай тэмай з сярэдніх класаў, у 10-11 класах часам дэманструюць работы, якія сведчаць аб умённай працаваць з крыніцамі інфармацыі, абагульняць сабраны матэрыял і рабіць высновы. Такія паспехі настаяні ўсяляк заахвочваюць. ДСП у разумнікі і заахвочваюць магчымасць на зімовыя каникулах наведаць аздараўленчы лагер. Там

яны рытууюцца да выступлення на прадметных алімпіадах. Ужо стаў традыцыйны раёны фестываль тэатралізаваных прадстаўленняў на замежных мовах. Да яго грунтоўна рытууюцца тыв, што паказвае добрыя вынікі ў авалодванні імі. І сама падрыхтоўка дае магчымасць лепш папяртыкавацца ў англійскай, нямецкай, французскай.

Яшчэ адзін важны кірунак работы, на якім засяродзіла увагу кіраўнік адукацыйнай галіны раёна, — стварэнне здароўеберальнага асяродка. Зараз пэўную колькасць вучэбных гадзін практычна ўсе дзеці горада і раёна займаюцца плаваннем. Для гэтага задзейнічаны тры басейны сельскіх школ і новы гарадскі басейн. Дашкольнікі горада наведваюць басейн поліў-сідка №3. Такім чынам, кожны мае магчымасць навучыцца плаваць. Паводле слоў Ірыны Казарэз, ва ўзросте 63 установах адукацыі раёна заняткам спортам, наогул праграме аздараўлення дзіцяцей надаецца асаблівая ўвага.

Яна СВЕТАВА.
Фота Яўгена ПЯСЕЦКАГА.

Мэблевая фабрыка ў Ружанах у 1944 годзе, пасля вызвалення Беларусі. Асартымент быў простым: сталыя вырабы, сталы, пазней дабавіліся шафы. І вядомая на ўсю вялікую краіну стол-тумба, яе нельга было купіць нават у саміх Ружанах. Выпускарлі тое, што тады было перш за ўсё патрэбна насельніцтву. Новыя часы прынеслі новы асартымент.

У аддзеле гаюльнага тэхнолага нараджаюцца абрысы новых вырабаў. Разам працуюць інжынер-хімік Вераніка АУДЗЕЙЧЫК, інжынер-канструктар Ігар СІДОРАНКА і Наталія РАСЦОШЭЎСКАЯ.

— У 2001-2002-м гадах мы былі пастаўлены перад фактам: патрэбна каронным чынам мадэрнізаваць вытворчасць і асвайваць кардынальна новыя віды прадукцыі. — расказвае дырэктар прадпрыемства Валеры СІДОРАНКА. — Купілі станок з праграмным управленнем. З яго, уласна кажучы, і пачалася мадэрнізацыя. У нас з'явілася спяльня «Александрына» — гэта вельмі удалы праект, які вытрымаў праверку часам і мае каля 15 мадыфікацый. Потым — «Алеся», у яе тры мадыфікацыі, і ёсць перспектывы на далейшае. Паступова дабавіліся спальні «Рэгі», «Вераніка».

— Задача, зараз вы з новай сілай узяліся за гэтую праграму?

— «Вераніка» ідзе ў супрацоўніцтве з італьянцамі — у яе, у прыватнасці, італьянскі фавед. На Апенінах бярэм некаторыя дэталі, часткова — камплектацыю. Бо сучаснаму вытворцу нельга жыць ізалявана, вяртыцца ва ўласны саку. Не выпадкова ў свеце вельмі сур'ёзна развіта кааперацыя.

У асноўным працуем у класічным стылі, хоць і з элементамі мадэрна. Так што побач з даволі вядомай

нашай «класікай» ёсць і больш мадэрная, скажам так, серыя «Матрыца», якая задумвалася як моладзевая. Яна адрозніваецца ва ўсім. Там больш сучасны стыль, не зусім звыклія прамыя формы. Серыя мае чатыры мадыфікацыі, нам прадстаўляецца найбольш удалай менавіта чварцэрта — «Матрыца-4». Яна таксама складзена ў супрацоўніцтве з нашымі італьянскімі партнёрамі і, можна сказаць, вырабляецца па італьянскій тэхналогіі. Некалькі яе партыі прададзены, зараз рытуем да продажу наступную.

— Моладзевую і юнацка-дзіцячую «тэму» працягваюць вельмі ярка наборы «Тынеіджар» для падлеткаў і серыя дзіцячай мэблі «Віні Пух».

— Раскажыце, калі ласка, пра вельмі рынкі збыту.

— Асноўныя рынкі збыту для нас — Расія, Казахстан, Таджыкістан. На падыходзе новы кантракт з Туркменіяй. На рынкі краін СНД выходзім яшчэ і таму, што ў апошні час адчуваецца ўпала пакупніцкая здольнасць нашага насельніцтва. Ды і патрэбна валюта — і нам, для вядзення вытворчасці, і краіне.

— Есць невядлікі пастаўкі ў Еўропу. Зыходзім з народнай мудрасці: не кладзі яйкі ў адзін кошык. Простыя жыццёвыя прыклады. Толькі наладзілі адносіны з Егіптам, і ўсё было гатова для таго, каб пачаць супрацоўніцтва, як там пачаліся вядомыя падзеі. А калі б мы паспелі накіраваць сваю прадукцыю ў гэтую краіну?

— Таваразнаўца Наталія СТРЫЖАК заўважыла даламога пакупніцкага зарыентацыя ў выбары мэблі. Аператар Уладзімір ПРАКАПЕНЯ праце на складаным станку з лічбавым кіраваннем.

ІТАЛЬЯНСКАЯ МЭБЛЯ З РУЖАНАЎ

Бывае, мастакі, дызайнеры «намаляюць» новую прыгожую мадэль, і здаецца, поспех забяспечаны. А пакупнік яе не прыняў. Таму зараз вельмі часта сустракаем з нашымі пакупнікамі, асабліва з аптывымі (але ж і з рознічнай сеткай — таксама). Раімся па ўсіх пазіцыях. У тым ліку па стылістыцы набору, па аб'ёмах і геаграфіі паставак. Калі ў 2010-2011 гадах узнікла меркаванне, што, магчыма, варты адмовіцца ад «Александрыны» і ўсяго «шлейфа» правяраных часам набору, то

— Але, тым не менш, ваша супрацоўніцтва з французамі было паспяховым.

— Бо французскі партнёр зарыентаваўся на нашы магчымасці і ўзяў за аснову нашу тэхналогію. Па іх дызайнерскіх распрацоўках была створана, у прыватнасці, «Валіяціна» — вельмі складаная ў вытворчасці мадэль.

— Еўрапейскія канцэрны, і не толькі мэблевая, працягваюць падкідаць нам свае прапановы ў розніку на тое, што мы, узааючышы ўласныя магчымасці, возьмемся за новую ма-

Спальны гарнітур «Рэгі-2».

дэль. Зараз выконваем заказ буйной галадзкой фірмы, якая займаецца рэалізацыяй шкваладу і адначасова пастаўляе ў гандлёвую сетку вітрыны для яго. Фірма ўбачыла ў інтэрнаце нашы буйныя серыі «Алеся» і «Александрына» — яны спадабаліся — і звярнулася да нас. Была выканана дастаткова сур'ёзная работа, паспелі ім даследныя ўзоры і чакаем адказу.

— Якім чынам вы вывучаеце пакупніцкую поведку?

— Праблема любога вытворцы ў тым, што сёння складаюцца зразумець, што і як будзе прадавацца заўтра.

— Нядаўна вы вярнуліся з Італіі...

— Спрабум яшчэ больш шчыльна працаваць з італьянцамі, каб «пазчыць» вопыту, у тым ліку ў дызайнерскіх распрацоўках. Пакупнік патрабуе новых ідэй, а італьянцы — заканадаўчы моды ў мэблі, лідары ў яе вытворчасці. Цудоўна ведаюць кан'юнктуру еўрапейскага, наогул сусветнага рынку і знаходзяцца ў пастаянным пошуку. А «Матрыца-4» стала вынікам такой садружнасці. А зараз разам рытуем садружнасці.

Напрыклад, мадэль «Рэгі» выразаецца ў нас, на нашых станках. А ў іншым наборе ложка атрымаў аздабленне ў выглядзе поліурэтанавых накладак, выкананых нашымі партнёрамі.

— Ваша «Александрына» сёння — народная, не пабіяцца гэтага слова, марка. Яна прыемная па дызайне і адносна надаргата.

— Найбольш даступная для шырокага пакупніка «Александрына 2.7». І спецыяльна стварылі цюлою серыю «Олія» з ламінаванай пліты ДСП вытворчасці ААТ «Івазчычэ-дзрэў», у склад якой мы ўваходзім. «Олія» мае яшчэ больш прыемныя кошт.

Назва, імёны сваім наборам мэблі даем папулярныя ў народзе. Я вельмі любю творчасць ансамбля «Пенсарыя», і такім чынам з'явіліся «Александрына», «Алеся», «Вераніка», «Купалінік»...

Наша задумка — выпусціць наборы мэблі для народа — я думаю, удалася. Выпускарце і дастаткова шырока, час ад часу мадэфікуем».

Намеснік дырэктара па вытворчасці Ірына ВЯДЗЕРНІКАВА.

асноўным нашым рынкам: 50% прадукцыі ідзе туды. Гэтую акалічнасць мы ўлічваем нават у дызайне мэблі: у адным з новых набору «прагучы» матывы казахскага нацыянальнага арнаменту.

— Вы ўмянялі пра разнастайнасць асартыменту. Што выпускаеце, акрамя спальных і кухонных набору?

— «Россыпам» можам прапанаваць прыгожыя-каналы, у тым ліку вуглавыя і модульныя, у наборы з крэсламі і асобна. Такты, банкеткі, крэсла-качалка, камоды з люстэркамі, шафы-вітрыны, тумбы пад тэлевізар, шафы з адной, дзвюма і трыма дзверцамі, столік журнальны, прыхожы, табурэты і гэтак далей.

У Палацы Рэспублікі і ў абноўленым Нацыянальным акадэмічным Вялікім Тэатры оперы і балета, а таксама ў Дзяржаўнай філармоніі стаць нашы тэатральныя крэслы. Уласна кажучы, нашымі крэсламі ўжымлектаваны глядзельныя залы практычна кожнага буйнога Палаца культуры ў Беларусі. І вельмі многа іх у Расіі. А стасуны з дырэктарам тэатра ляху ў Белградзе прынеслі ідэю, і нарадзілася крэсла з ад-кідным сядзеннем для дзетак. Яно ўманціравана ў дарослае, і зараз дзеці сядзяць на адным узроўні з бацькамі.

— Дзе можам набыць вашу мэблю, Валеры Мікалаевіч?

— Перш за ўсё ў фірменных крамах фабрыкі, там яна прадаецца з гандлёвай надбавкай усяго 10%. Гэта крама «Александрына» ў Мінску, на вуліцы Мурае, 35 А. І фірменная крама ў г.п. Ружаны, ў адміністрацыйным будынку фабрыкі па вул. Савецкай, 9 А. Тут размяшчана і вялікая выставачная зала.

А наогул нашы прадукцыя ёсць у гандлёвай сетцы краіны. Калі ў вашым суседнім магазіне яе няма — патрабіце, каб заказалі. Палярнае можае зазірнуць на наш сайт у інтэрнаце:

www.rmf.by

Дырэктар ААТ «Пружанскі льнозавод» Мікалай ЖОГАЛ.

БЛАКІТНАВОКАЯ ГАСПАДЫНЯ ПАЛЁЎ

На новай лініі працуюць загрузчыца Тацяна ЗАЯЦ і раскладчыца Алена ЮШКЕВІЧ.

домымі вытворцамі яе вырабляюць Шчучынскі рамонтны завод, НВЦ механізацыі, адзін з заводаў у Лідзе і шэраг іншых прадпрыемстваў. У гэтым кірунку працуе цэлы інстытут. Такім чынам, у краіне ствараюцца перадумовы, каб выйсці на паказаны літарна лідара — Францыі. Мы таксама стараемся быць на належным узроўні.

Дапамагае канструктыўная пазіцыя дырэктары — у асобе міністраў і Пружанскага райвыканкама: як у выдзяленні патрэбнай землі (а лён — культура з «характарам»), так і ў вырашэнні іншых складаных пытанняў.

Сваю прадукцыю — высакаякаснае льновалокно — пастаўляем на Аршанскі льнокамбінат (прыкладна 60%), астатняе прадаем на экспорт. У тым ліку ў Кітай, які становіцца сусветным цэнтрам тэкстылю.

— Зусім нядаўна, 30 верасня мінулага года, наш завод справіў наваселле ў новых сценах, — расказвае дырэктар ААТ «Пружанскі льнозавод» Мікалай ЖОГАЛ. — Упершыню ў айчынай практыцы ён стаў поўнакамплектным льнозаводам, які аснашчаны лініямі для атрымання як доўгага, так і кароткага валанка. Гэта дазволіла нам істотна палепшыць якасць прадукцыі. Сёння няма адоё ад пакупнікоў, у прыватнасці, на кароткіх валонках, бо яго якасць надзвычай высокая. Калі раней на кароткіх валонках пераважалі нумары 2 і 3, то зараз дамінуюць 4 і 6. На Аршанскім льнокамбінат атрамліваюць з яго джынсавую тканіну.

Што датычыць дэфіцытнага доўгага, то перад льнозаводамі краіны пастаўлена задача атрымаць такое валокно нумарамі ад 12-га да 14-га і вышэй. Выхілі на гэты рубжэ дапаможа перадавая тэхніка, пра што сведчыць «ўраўняваўшы» Там шчыра прымяняюцца, у прыватнасці, пліошчэнне сцяблін. Восі м. відаць, першымі ў рэспубліцы набылі такую машыну для цераблення лёну, якая акрамя цераблення выконвае яшчэ і пліошчэнне, каб лён вылежалася больш якасна. Сёлета парк такіх машын плануем пашырыць.

У Беларусі выпускаюцца шмат спецыяльнай тэхнікі для пасеву, вырошчвання і ўборкі лёну. У садружнасці з фірмай «Дэпартэр» і іншымі вы-

уласнымі сіламі на плошчы 2200 гектараў. У нас для гэтага ёсць усё, і перш-наперш перадавая тэхналогія. На заводзе ўстаноўлена абсталяванне для ачывання, якое дазваляе ладчар перапрацоўкі трасы адначасова збіраць насенне. Маецца сучасная тэхніка для выканання ўсіх аргатэхнічных прыёмаў, і самае галоўнае — кваліфікаваныя кадры.

Штогод мы ўдзельнічаем у рэспубліканскіх спаборніцтвах льнозавод, атрымліваем прызавыя месцы і дыпломы. Далейшыя перспектывы звязваем з яшчэ большым пашырэннем плошчаў пад «блакітнавоку» культуру.

За дзейнасцю высокапрадукцыйнай лініі сочыць майстар Галіна ЧАРНЯВА.

Гатовае льновалокно аглядаюць сарціроўчыца Валянціна НЕМІРОВІЧ і вёшчыца Валянціна БАРТАШЭВІЧ.

ПРА ВАШУ БЯСПЕКУ ПАКАПОЦЯЦА У ШЧАРЧОВЕ

Прадпрыемства па пашыве спецадзення, спецабуткі і сродкаў індывідуальнай абароны створана ў 2009 годзе на тэрыторыі былога ваеннага гарадка Шчарчова.

Дырэктар Леанід СЯУРУК знаёміць з прадукцыяй прадпрыемства.

Мінулі тры нялёгка гады станаўлення, і сёння ААТ «Уніформа» дынамічна развіваецца, у расправажанні калектыву — сучаснае абсталяванне і новыя вытворчыя тэхналогіі, аўтаматызаваная сістэма праектавання мадэляў.

— У Беларусі зараз дастаткова прадпрыемстваў, якія вырабляюць спецыяльныя абуткі і адзенне, там не менш наша прадукцыя карыстаецца попытам, — гаворыць дырэктар таварыства Леанід СЯУРУК. — Маём канструктарскую лабараторыю, дзе распрацоўваюцца мадэлі для прадпрыемстваў са сваёй вытворчай спецыфікай. Напрыклад, для работнікаў харчовай прамысловасці ў адпаведнасці з патрабаваннямі, якія да іх прад'яўляюцца, распрацаваны ўжо рэалізуюцца мадэлі абутку белага колеру з неабходнымі ахоўнымі ўласцівасцямі, таксама падрыхтаваны сыравіна і матэрыялы для вытворчасці абутку, які абароніць людзей ад уздзеяння кіслот і шчолака.

уласнасці і разнастайных кірункаў дзейнасці. Гатовую прадукцыю «Уніформа» дастаўляе спажыўцу ўласным транспартам. Пакуль развозяць па Беларусі, але ў планах і выхад на замежныя рынкі. На чым грунтуецца такіх планы? Умельцы з Шчарчова бяруць удзел

Зборшчыца абутку Віктар КЛЮКАЧ працуе на сучасным абсталяванні. На участку пашыву спецабуткі.

«У нас і сёння ёсць мадэлі, якія выдзелілі кватэры тым, хто прыйдзе да нас на працу. Патрэбны спецыялісты, прадстаўнікі рабочых прафесій».

у выставах, і не толькі рэспубліканскіх, але і міжнародных. І бачаць, што зацікаўленасць у іх прадукцыі існуе.

Важна і тое, што па меры развіцця рынку, расшырэння таварнага асартымента, змянення паводзін пакупнікоў традыцыйныя формы

Пастаўшчыкамі сыравіны і матэрыялаў з'яўляюцца як айчыныя, так і замежныя вытворцы, — працягвае Леанід Іванавіч. — Зразумела, што перш за ўсё таварыства супрацоўнічае з тымі, чый тавар адпавядае нашым патрабаванням. А патрабаванні гэтыя дастаткова высокія, бо прадукцыя, якая вырабляецца ў таварыстве, адпавядае дзейным стандартам і тэхнічным умовам па ўсіх параметрах.

Асартымент спецыяльнага адзення і абутку тут дастаткова шырокі. Ён сістэматычна абнаўляецца за ўлік пажаданняў спажыўцоў. На выставе прадукцыі, якая арганізавана ў адміністрацыйным будынку, мы з задавальненнем пазнаёміліся з прыгожымі, і ў той жа час зручнымі рабочымі касцюмамі, курткімі, халатамі, у тым ліку для медыцынскіх работнікаў, камізэлькамі, а таксама чаравікамі, ботамі, туфлямі мужчынскімі і жаночымі... Ёсць тут і індывідуальныя сродкі абароны. Дарчы, пазнаёміцца з асартыментам ААТ «Уніформа» можна на сайце www.uniforma.by.

Напружаная работа таварыства пабудавана толькі на выкананні канкрэтных заказаў. А яны паступаюць з усіх рэгіёнаў краіны, ад прадпрыемстваў і фірмаў розных формаў

Сінтэзон, з якога робяць выкрайкі Марына ЮРКО і Вольга САКОВІЧ, выдатна ўцяпляе спецабуткі.

«ПРАСТАКВАШЫНА» З ЛУГОЎ БЕЛАВЕЖЖА

Начальнік аддзела Брэсцкага ЦСМС Надзея ДЭПІД уручае дырэктару «ЮНІМІЛК Пружань» Віктару ІЛЬІНУ сертыфікат адпаведнасці сістэмы менеджменту бяспекі харчовых прадуктаў, вытворчасці і захоўвання малака пітнага і вяршкоў патрабаванням СТБ ІСО 22000-2006.

Наш суразмоўца — дырэктар малочнага завода «ЮНІМІЛК Пружань» Віктар ІЛЬІН.

— Вы пастаўляеце сваю прадукцыю ў Расію. Гэта значыць, кожны дзень адпраўляеце матэрыялавае «прывітанне» расіянам ад беларусаў. І ваш калектыў разумее, што гэтае «прывітанне» па вызначэнні павінна быць вельмі высокай якасці...

— Якасна патрэбна працаваць на лобны рынак, не толькі на расійскі. Тым больш, што мы ўваходзім у склад групы кампаній «Данон ЮНІМІЛК», па сутнасці — транснацыянальнай кампаніі, і адчуваем сябе адказнымі за яе высокі імідж. Наша

— Зразумела, што не проста трапіць на гандлёвыя паліцы Беларусі і горада над Нявой. Пра якасць вашай прадукцыі сведчыць традыцыйнае пытанне пакупнікоў: «Вы дабаўляеце ў сваё малако вяршкі?» Раскажыце, калі ласка, як вы «дабаўляеце» вяршкі ў малако. У сэнсе — як дабіваецца яго высокая якасці?

— У нас буйны завод-аўтамат, пабудаваны па самай сучаснай канцэпцыі. Працэсам пры дапамозе камп'ютара кіруюць грамадныя апараты, якія функцыянальна аператараў, у іх профільная тэхналагічная адукацыя. Вытворчасць у мінімальнай ступені залежыць ад чалавечага фактара.

Аўтаматызаванае абсталяванне вядомай шведскай фірмы «Тэтрапак» працуе па зададзеным праграмах. Яно настолькі складанае, нават дасканалае, што забяспечвае максімальную глыбіню перапрацоўкі сыравіны. Уваходны кантроль яе ажыццяўляецца па добрым дзясятку параметраў. Магчымыя лабараторыі, аснашчаныя з улікам апошніх замежных «ноў-хаў», дазваляюць выконваць абсалютна поўны комплекс аналізаў.

— Што вы маеце на ўвазе пад глыбінёй перапрацоўкі?

— Здольнасць тэхналагічнага працэсу поўнацю ачысціць сыравіну ад нейкіх непажаданых прыmesь і захаванне яе натуральнасць, высокай прыроднай уласцівасці. Дзякуючы чаму тэрмін годнасці для пастэрызаванага малака — 12 сутак, для ультрапастэрызаванага шасць месяцаў.

Гэта дасягаецца не тым, што ў малако дадаюцца кансерванты. Мы абсалютна нічога не дадаем. Якім атрымалі малако ад кароўкі, такім яно і паступае ў рэалізацыю, толькі ачышчэннем. Максимум, што маглі зрабіць

тэхнічныя праблемы. І прымаюцца меры.

Персанал у нас у асноўным малады (сярэдня ўзрост 34 гады) і энергічны, але дастаткова вопытны. Яго прафесійна падрыхтоўка — высокая, тым не менш людзі ахвотна ўспрымаюць усё новае, перадавое. Важна, што яны вельмі кантактныя, добра злучаныя, з ім лёгка вырашаць вытворчыя пытанні любой складанасці. Не выпадкова мы паспяхова выконваем вызначаныя для нас

— забралі з яго частку вяршкоў, каб атрымаць меншую тлустасць (скажам, 2,5%). А часцей так: якой тлустасці малако паступіла з гаспадарак, такой і разлілі ў бутэчкі. І ў рэалізацыю яно ідзе пад маркай «Прастаквашына Адборнае».

Так што высокая якасць тлумачыцца перш за ўсё высокімі тэхналогіямі. У выніку мы атэставаны на адпаведнасць сістэмам ІСО 22000 і ХАССП. У рамках іх патрабаванняў ажыццяўляецца самы строгі кантроль за вытворчасцю, тэхналагічнай дысцыплінай, а яна павінна быць жалезнай.

У кампаніі яшчэ ў 2008 годзе пачаўся працэс аптымізацыі вытворчасці. Ён мнагалінавы і дазваляе ўхіліць не толькі працты, але і іх прычыны, наогул выяўляць «вузкія месцы», каб аператывна прымаць карэктуючыя меры. У самым пачатку працэсу аптымізацыі за аснову браўся нямецкі вопыт. Пасля зліцця «ЮНІМІЛК» з «Данонам» адбылася карэцыя, і зараз кіруемся сістэмай аптымізацыі «Данона», хаця ключавыя пазачаскія заставілі тымі ж.

У нас аператар на кожным рабочым месцы адзін раз у гадзіну запавянае справядзачу, дзе ўказвае, як ідзе працэс, колькі за гадзіну выпушчана прадукцыі, якія здарыліся прастоты. Справадзачы дзякуючы службай аналізуюм на штодзёнай аператыве ў дырэктара. Дзякуючы ім добра відно, якая змена працуе больш арганізавана, якая часцей стаіць, дзе здараліся тры ці і ш чы

За пультам кіравання ўстаноўкай для ультрапастэрызавання — зменны майстар Ірына ШЫПУЛЬ.

ня, але магчыма, што з цягам часу з'явіцца і малочныя прадукты — натуральныя, смачныя, з араматам лугоў Беларэжжа.

— Нарошчаць выпуск прадукцыі — наколькі гэта рэальна?

— Рэальна пры павелічэнні аб'ёмаў сыравіны. Пры адчуванні яе недахопу. Вытворчыя магунтасці заручаны менш чым напалова. Наш патэнцыял перапрацоўкі — 500 тон у суткі, а маём 220 тон.

Знойдзена паразуменне з кіраўніцтвам раёна, на днях адбылося пераарамержаванне сыравіннай зоны для «ЮНІМІЛК Пружань». Мы атрымалі падставы спадзявання, што трымаем у нас будзе да 240 — 250 тон малака ў суткі. Гэта пойдзе на карысць і нам, і партнёрскаму гаспадаркам. Бо плацім за малако на

22 працэнты больш, чым мясцовыя перапрацоўчыя прадпрыемствы. Гатовы напраму ўкладваць сродкі ў развіццё гаспадарак сыравіннай зоны, каб дабіцца павышэння іх эфектыўнасці.

Мы таксама ўзялі на сябе клопат і звязаныя з гэтым расходы па прыцягненні замежных кансалідацыйных фірмаў для навування Беларэжжы жывёлаводства перадавым тэхналогіям. Папярэдзілі кансалітінг; што патрэбны не асветліць размовы, а абсалютна канкрэты вынік ад іх дзейнасці, які можна выразіць у лічбах прыросту надояў. Зыходзім з таго, што рэзервы ў жывёлагадоўчай галіні Пружаншчыны ёсць. Гаспадаркі стаяць на нагах больш моцна, чым у іншых рэгіёнах Брэсцкай вобласці. І ніводзін раён вобласці не надойвае столькі малака, колькі Пружанькі.

Ахалоджэнне малака — адзін з адказных працэсаў. Гэтан справа даручана аператыва Наталлі РЫБАК.

Паказчыкі якасці гатовай прадукцыі пад пільным кантролем. На здымку — інжынер-хімік Вольга КУЛАПІНА, начальнік службы якасці Маргарыта ГОЛУБ, інжынер-мікробіёлаг Ларыса ЦІХАНЧУК цікавяцца вынікамі кантрольных змераў.

Аператар лініі разліву малака Андрэй БРАДНІЦКІ.

ВЫСОКАЯ КУЛЬТУРА АБСЛУГОВАННЯ ПАКУПНІКОЎ І МАДЭРНІЗАЦЫЯ ПРАМЫСЛОВАЙ ВЫТВОРЧАСЦІ

Калі мы прыехалі пазнаёміцца з пружанскімі кааператарамі, у іх калектыве жыва абмяркоўвалі вынікі ўчарашняга семінара. Аказалася, днём раней на базе таварыства праходзіў абласны семінар-нарада. Кіравала работай семінара першы намеснік старшыні Брэсцкага абласнога таварыства Таццяна Чэрапава. Вось што сказала Таццяна Уладзіміраўна нашаму карэспандэнту:

Старшыня праўлення Пружанскага раённага спажывецкага таварыства Дзмітрый КАРПЕЙ.

ЗА КОЖНЫМ ВЫТВОРЧЫМ ПКАЗЧЫКАМ — НЯСТОМНАЯ ПРАЦА ЛЮДЗЕЙ

сельніцтвам, свой забойны ўчастак і цэх мясных паўфабрыкатаў насычаю мясной прадукцыяй усе крамы горада і раёна.

А падчас нашага семінара начальнік Брэсцкай рэгіянальнай інспекцыі ветэрынарнага нагляду Аляксандр Логінаў даў вельмі высокую адзнаку мясцоваму прадпрыемству за выкананне санітарных і ветэрынарных патрабаванняў. Так што ўдзелнікі нарады былі аднадумцамі ў думцы, што ў пружанцаў ёсць чаму павучыцца, — падсумавала свой маналог Таццяна Чэрапава.

Сведчаннем сказанаму служыць і шматлікія ўзнагароды, адзнакі, якія атрымліваюць некалькі гадоў запар як калектывы таварыства, так і асобныя працаўнікі за сваё прафесійнае майстэрства. Адна з апошніх — «Ганаровы знак» Белкаапсаюза, прысуджаны за высокую культуру гандлёвага абслугоўвання насельніцтва, які між сабой тут называюць «оска-

рам». Але, як той казаў, у кожным жарце ёсць доля прауды. І ў гэтым «оскар» — ацэнка працы многіх дзясяткаў і нават сотень работнікаў, якія штодня забяспечваюць прадуктамі харчавання, таварамі народнага ўжытку сельскіх жыхароў і гараджан, а таксама выпускаюць уласную прадукцыю.

— Пералік заахвочванняў, якія мы атрымалі, — сказаў у сваім інтэрв'ю старшыня праўлення раённага спажывецкага таварыства Дзмітрый КАРПЕЙ.

— Але галоўнае, што за імі стаіць вялікая праца па развіцці і ўмацаванні

нізацыі і рамантуюць свае транспартныя сродкі менавіта ў нас.

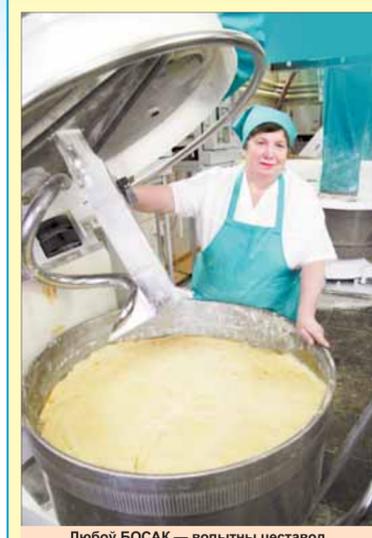
Параўнальна маладым з'яўляецца прадпрыемства «Белаўска-скія віны». З 2007 года распачата вытворчасць пладова-ягодных він, смак і якасць якіх адзначаны на самых розных прэстыжных конкурсах. Пасляхова асвойваецца выраб він павышанай якасці па новых тэхналогіях. Завод мае ўласны прэс па вытворчасці натуральнага яблычнага соку і забяспечвае поўны цыкл: ад нарыхтоўкі сыравіны да выхату гатовай прадукцыі.

Самы вялікі вытворчы філіял — «Камбінат кааператываў прамысловасці». Ім пасляхова кіруе Наталля Міхайлаўна Жук. Галоўнае прадпрыемства камбіната, якое несумненна з'яўляецца хлебазагод, забяспечвае хлебна-булчачную прадукцыяй гандлёвыя ўстановы горада і раёна. Летась на прадпрыемстве фактычна аб-

скай мясцовасці. Толькі ў мінулым годзе адкрыты новыя крамы «Прадукты» ў вёсцы Новая Засімавічы і гарадскім пасёлку Шарашова. Пакупнікоў райцэнтра парадаваў і асартыментам, і знешнім афармленнем магазін «Гарачы хлеб» Камбіната кааператываў прамысловасці. Важным складнікам якасцва гандлю сталі апошнім часам аўтакрамы. Іх зараз у нас працуе шэсць. Не так даўно мы набылі дзве новыя — з халадзільным абсталяваннем.

— Наколькі пасляхова прадпрыемствы займаюцца нарыхтоўкай сельгаспрадукцыі?

— Мы нарыхтоўваем не толькі сельгаспрадукцыю, але і лом каларовых металаў, ягды, грыбы. Для пасляховага выдання нарыхтоўчай дзейнасці прадпрыемствы маюць два халадзіль-

Любоў БОСАК — вопытны цеставад.

У магазіне «Гарачы хлеб» заўсёды вялікі выбар свежай прадукцыі. Што выбраць — вам параіць прадавец Святлана ФІЛІНЮК.

БАТОН «СУХОПАЛЬСКІ», ХЛЕБ «ЖАДАНЫ»

— Гадзіннік, самавар, кубачак для гарбаты — гэтыя ўпрыгажэнні мы вырабілі з цеста для выставы нашай прадукцыі, — патлумачыла начальнік участка хлебапакрайнай вытворчасці Ніна ЖЫДЗЕЦКАЯ.

звычцы ўсе называюць хлебазагодам і калектывы якога налічвае 88 чалавек, выпускае 60 тунцаў хлебабулчачнай прадукцыі. Асноўная змена пачынаецца ў 17 гадзін, і да шасці раніцы з пяці вымаецца 8600 кілаграмаў хлеба. Улетку сутачны аб'ём вырабы дасягае 10 тон. Пружанскія хлебаблікі пастанова распрацоўваюць уласныя віды прадукцыі і назвы даюць адпаведныя, звязаныя з роднымі мясцінамі: батоны «Сухопальскі», «Ліноўскі», «Пружанскі», «Ружанскі», «Птучанскі». Апошнім часам вялікая ўвага надаецца дыетным гатункам хлеба. Пакупнік з задавальненнем бяра хлеб для харчавання хворых на дыябет «Жаданы», булку з ватрушам «Вясняна».

Пружанскія хлебныя матэрыялы старонкі могуць сказаць гэта з веданнем справы, бо каштавалі. Нам расказалі цікавы факт у райцэнтры. Многія людзі так прывыкалі да свайго хлеба, што калі з'яўдзіцца недзе на кароткі час, то хлеб і батон бяруць з сабой. Яно і зразумела. Прадукцыя мясцовай хлебавай вытворчасці натуральная, з абсалютным мінімумам дававак. Можна, таму батоны і боканы такія духмяныя і прыемныя на смак.

А робяць іх на новай лініі еўрапейскай вытворчасці, якую не так даўно ўсталювалі на месцы былой, што адслужыла свой тэрмін. Усё абсталяванне літаральна на зызе: цестамясільная машына, лінія для чэрнэвага хлеба, такія спецыфічныя механізмы, якія акругляліны, каналка. «На такіх аграгатах прыёмна працаваць», — гавораць майстры хлебнай вытворчасці. Лепшымі працаўнікамі прадпрыемства Ніна Жыдзецкая назвала тэхнолага Валентыну Касцюковіч, прыемнічка-здатчыка Людмілу Шчадрыну, цеставада Ганну Русаківіч, пекара Таццяну Стэльмах.

Гарачы хлеб з печы прымае машыніст Галіна ПІЛЮЦІК.

КРАМА НА КОЛАХ

Дзве трэці населеных пунктаў раёна налічваюць да 100 жыхароў, больш чым у 40 з іх жыве наогул менш за 10 чалавек. Вядома, адкрываць магазіны ў такіх вёсках нерэальна. Таму перасоўваюць гандлёвыя пункты ўзалежваюцца адзіным выйсцем з сітуацыі. Зараз невялікія вёскі абслугоўваюць шэсць аўтакрам.

Намеснік дырэктара філіяла «Колас» Тамара ГРЫЦЭВІЧ з задавальненнем паказ-

вае, якія сучасныя гандлёвыя прадпрыемствы на колах мае іх філіял. Тут і халадзільнае абсталяванне, каб мясны і малочныя прадукты даяхалі свежымі да спажывецкага ўспрымання, і даволі шырокая вітрына, каб пакупнік мог убачыць разнастайнасць тавараў.

Людміла НІКАЛАЙЧУК, прадавец новай аўтакрамы, накіроўвалася ў вёску Лінова, належала яшчэ аб'екта Слабодку, Ткачы, Мікалаевічы, Концыкі,

Прадавец аўтакрамы Людміла НІКАЛАЙЧУК.

Обеч, Заневічы, Млынок. «У адной з гэтых вёсак нас чакаюць толькі два чалавекі, у другой — адзін, — расказвае Людміла Аляксееўна. — І для гэтых людзей мы ледзь не адзіная сувязь з вялікім светам, таму, нягледзячы на любое надвор'е, павінны заўсёды быць у прызначаны час на месцы».

У зоне абслугоўвання прадаўца — 788 чалавек, большасць з якіх складаюць старыя людзі з невялікімі пенсійнымі даходамі. Яна стараецца выканаць усе заказы высокай якасцю, сама не лянучацца падбірае адпаведны дзень падбірае адпаведны. Таму і вынікі працы ў Людмілы Нікалайчук самыя лепшыя на філіяле. Сяроднамясцяныя вырўчка яе крамы на колах складае каля 100 мільёнаў рублёў.

Аўтакрама на маршруце.

СЕЛЯДЗЕЦ — ПАЛЬЧЫКІ АБЛІЖАШ

У невялікім, сціплым на выгляд памішаным месцішчы цэх па вытворчасці рыбных прадуктаў. Затое ўсёрадыне — ідэальна чысты і парадак, новае сучаснае абсталяванне. Цэху папярэднічае санпрапускнік. Але самае цікавае, што ў гэтым цэху толькі адзін штатны вытворчы работнік. Жанна БОСАК адначасова з'яўляецца прыёмнічка-здатчыкам і апрацоўшчыкам рыбнай прадукцыі. Ёй дапамагаюць прыбыральшчыца і грузчык. Аднак гэты міні-цэх у асобныя месяцы выпускае да шасці тон прадукцыі. Тут соляць мойву, кілку, сельдзёц. Некаторыя віды рыбы фасуюцца ў пластыкавыя посуд, іншыя адгружаюцца ў спецыяльныя скрынкі. Другі год як цэх атрымаў сертыфікат якасці па сістэме ХАСП.

— Наша рыба вельмі смачная, — гарантуе апрацоўшчыца Жанна БОСАК.

Сыравіна эстонскага, латвійскага, нарвежскага, ісландскага паходжання ператраецца тут у пружанскую прадукцыю, якую бяруць многія гандлёвыя фірмы Брэсцкай вобласці. А ў Пружанх ёсць прыватны рыбны магазін, які вельмі даражыць свайму рэпутацыі. Усе гараджане даўно прывыклі, што ў гэтай краме прадаецца рыбная прадукцыя толькі высокай якасці. Дык вось яго гаспадар нядаўна таксама стаў кліентам цэха, ацаніў прадукцыю змянкаю.

— Нашы газіраваныя безалкагольныя напіткі карыстаюцца попытам, — зазначыла прадаўшчыца Ганна ХАРЫТОНЧЫК.

УНІВЕРСАМ — НА ЎЗРОЎНІ СТАЛІЧНАГА

Год таму цэнтральны ўніверсам Пружан перажыў рэканструкцыю і мадэрнізацыю. Тут цяпер укаранена камп'ютарная сістэма ўліку тавараў і разліку пакупнікоў. Рабчы пакупкі стала зручней, хутчэй і прыемней. Наведнік атрымаў доступ да ўсяго асартыменту тавараў: можна глядзець, выбраць, вывучаць этыкеткі.

Загадчыца магазіна Жанна ЛІЦКЕВІЧ сказала, што з абнаўленнем гандлёвай залы адразу ж павялічыўся таваразварот. Так, за мінулы снежань гандлёвае прадпрыемства атрымала 1 мільярд 510 мільёнаў рублёў вырўчкі. Жанна Васільеўна адзначыла, што цяпер, у новых умовах, на плошчы 403 квадратныя метры можна размясціць вялікую колькасць разнастайных тавараў, абсалютная большасць якіх беларускай вытворчасці.

— Мы стараемся забяспечыць выбар пакупніку, — прадоўжыла гутарку загадчыца. — Малочныя прадукты атрымліваем на сваім прадпрыемстве, а яшчэ на Броўскай, Ваўкавыскім малочным камбінатах. Вытрымліваем разнастайнасць мясной прадукцыі, такім жа чынам дзейнічаем па іншых групах тавараў.

Калектывы ўніверсама складаюць 23 чалавекі. Марына Петруковіч нядаўна паспела вызначыцца на абласным конкурсе прафесійнага майстэрства сярод прадаўцоў заняла першае месца, а на рэспубліканскіх спаборніцтвах паказала трэці вынік. Не адстаюць ад яе і каліяжанкі, асабліва ў ветліваці, добразычлівым стаўленні да кожнага пакупнікі.

Мы спыталі ў ранішніх наведніцаў іх меркаванне пра адноўленую краму. Вось што сказала Алена, маладая мама: «Мне зручна наведваць ўніверсам ранкам, каб зрабіць усе пакупкі на дзень. Узіяла вось малака, танны барозаўскі тварог, хлеб, булку. Мне падабаецца гэты гандлёвы пункт, тут усё ёсць. А цяпер, калі да тавару стаў свабодны доступ, можна ўважліва пачытаць састаў прадуктаў, звярнуць увагу на дату выпуску. Я, як і многія гаспадыні, сачу, каб на стол трапілі толькі якасныя прадукты. Бываю на сесіях у Мінску, у выхадныя з мучкам часам наведваю Брэст. Хачу сказаць, што наш магазін не горшы, чым падобныя прадпрыемствы гандлю ў вялікіх гарадах».

Пенсіянерка Марыя Багдаўна адзначыла, што ёй імпа-

Універсам у цэнтры горада працуе ад васьмай да дваццаці другой гадзіны. Тут працуюць маладая прадаўшчыца Марына ПЕТРУКОВІЧ і Волга ЛЯХОВІЧ.

не вялікі выбар многіх тавараў: «Калі гэта кава, то да дзесяці відаў, чай — таксама. Ёсць магчымасць павышаць цэны, сунаставіць са сваімі фінансавымі магчымасцямі. А яшчэ добра, што побач аддзел гаспадарчых тавараў. І не трэба на якую-небудзь дробязь нахатал кавалка мыла ці пачка сурвэткі ісі ў іншую краму».

ЗАЎСЁДЫ СВЕЖАЕ І НАТУРАЛЬНАЕ

У Пружанх няма свайго мясакамбіната. А каб тутэйшы пакупнік таксама меў магчымасць купіць у краме свежую прадукцыю, Камбінат кааператываў прамысловасці адкрыў летась свой цэх мясных паўфабрыкатаў. Калі ўлічыць, што ўсе арганізацыі спажывецкага таварыства займаюцца нарыхтоўкамі, то відавочна, у сыравіне недахопу не будзе.

Майстар цэха Аляся МЕЛЬНІК расказала, што на іх маленькім прадпрыемстве працуе шэсць чалавек. Менавіта яны забяспечваюць выпуск каля 13 тон прадукцыі за месяц. Мясная прадукцыя з цэха накіроўваецца на прадпрыемствы гандлю, а таксама ў школы,

дзіцячыя садкі, кавярні, сталовыя, іншыя аб'екты грамадскага харчавання.

Цэх мае сучаснае абсталяванне. На абласным семінары кіравнікоў прамысловасці сістэмы Брэстобласпажыўсаюза адзначылі высокую санітарныя параметры, якія тут наземна захоўваюцца.

На здымку: Прадукцыю цэха прадстаўляе майстар Аляся МЕЛЬНІК.

УНН 200026707

ГІСТОРЫЯ ЗАХОЎВАЕЦА Ў МУЗЕІ

Пружанскае раённае спажывецкае таварыства створана ў снежні 1939 года. Тры гады таму адзначалі 70-годдзе арганізацыі. Тады вельмі спатрабіліся шматлікія дакументы, здымкі, дыпломы і граматы, што захоўваюцца ў музейным пакоі. Экспанаты збіраў некалькі пакаленняў працаўнікоў таварыства. Зараз галоўнай захаўвальніцай гісторыі стала намеснік старшыні таварыства па кадрах і ідэалогіі Аксана ШЫПУЛЬ.

Аксана Мікалаўна паказала не толькі дакументальныя сведчанні працоўнага заслугі папярэднікаў, але і рэчавыя рарытэты. Такія, напрыклад, як вагі. Іх маецца некалькі розных. Адным, паўна, гадоў пад сто, яны ўпрыгожаны закручанымі фігуркамі. Іншыя простыя, першай паловы мінулага стагоддзя — служылі гандлёвай справе савецкай эпохі. Цікава, вядома, бывае паглядзець на гэта маладым спецыялістам, для якіх ужо прывычнай стала камп'ютарная сістэма гандлю.

Мэта наступнай нашай камандзіроўкі на Пружаншчыне — адкрытае акцыянернае таварыства «Айчына», гутарка з яго дырэктарам Уладзімірам Бандарэнкам. Гэта другая па маштабах гаспадарка ў раёне, адлегласць ад адной яе мяжы да другой 54 кіламетры. А мяжуюць па гэтай дыяганалі са славутай «Малеччу» і з Гродзенскай вобласцю.

«АЙЧЫНА» ДЭМАНСТРУЕ ГАСПАДАРСКІ ПАДЫХОД

МОВАЙ СТАТЫСТЫКІ

Гаспадарка мае 17,5 тысячы гектараў зямель. З іх 3,5 тысячы гектараў адводзяць пад збожжавыя, 500 гектараў засяваюць бульбай і яшчэ 500 — рапсам. Больш за 170 га адведзена пад сад.

Займаюцца ўсім, што прыносіць даход. Трымаюць 19 тысяч галоў буйной рагатай жывёлы, у тым ліку 4,5 тысячы кароў. Ёсць комплекс па адкорме, крухмальны завод, два сховішчы — адно для бульбы, другое для агародніны, яблыкаў. Важна, што ўсе галіны гаспадаркі рэнтабельныя.

МАЛОЧНЫЯ РЭКІ І КРУХМАЛЬНЫЯ БЕРАГІ

— Уладзімір Міхайлавіч, пры вашай ярка выражанай шматпрофільнасці якая галіна ўсё ж дае большыя прыбыткі?

— Зараз падняліся цэны на малака, на мяса, таму толькі ад малака маем 5,5 мільярда рублёў за месяц. І ад мяса мільярдаў сем — у цяперашніх цэнах. Уносяць свой уклад бульба, крухмал, яблыкі, рапс. І ўсё ж я сказаў бы, што дамінуе малочная жывёлагадоўля. 85 працэнтаў малака здаём класам «Экстра», бо абнавілі стагак, ды і спецыялісты працуюць умела. Грошы за вялікае малака паступаюць кожны дзень — прыкладна на 200 мільёнаў. Так што асноўная наша задача — накарміць жывёлу і зарабіць з яе дапамогай грошы. Пакуль што атрымліваецца, прадаём каля 50 тон малака ў дзень. Чым не малочныя рэкі?

І здаём 400-500 галоў быкоў штомесяц — на брэсцкі, кобрынскі і бярозаўскі мясакамбінаты. У сваю чаргу іх прадукцыя прысутнічае ў магазінах вёсак на тэрыторыі гаспадаркі, у тым ліку ў нашых фірмовых. Дарэчы, праз свае фірмовыя крамы выдаём работнікам у якасці авансу прадукты на 400 тысяч рублёў, акрамя гарэлкі.

Такое ж супрацоўніцтва наладжана з Гродзенскім малочным заводам і Пружанскім малкамалінатам. Мы валодаем 53 працэнтамі акцый малочнага камбіната, летась атрымалі 700 мільёнаў у якасці дывідэндаў, сёлета спадзяемся на большае, для такога аптымізму ёсць падставы.

Атрымліваем 15 тысяч тон бульбы, як айчынай селекцыі («Скарб», «Журавінка» і іншыя), так і замежнай — нямецкай, галандскай (напрыклад, «Альбатрос», «Астэрыкс»). Прадаём «другі хлеб» вагонамі ў Расію, Таджыкістан, Азербайджан. Гэта прыносіць каля 80 мільёнаў рублёў штодня. І людзі з імёны без справы не сядзіць — перабіраюць, сартуюць, упакоўваюць бульбу, бо ідзе актыўны гандаль ёю.

На ўласнай высокакрухмальнай бульбе ўжо два гады даходна працуе і наш крух-

Дырэктар ААТ «Айчына» Уладзімір БАНДАРЭНКА.

мальны завод. Вырабляем на ім каля тысячы тон крухмалу і рэалізуем як па Беларусі, так і ў Расію. Ідэя пабудаваць такі завод належала Пятру Пятровічу Пракаповічу. Пад яе замест 10 гектараў, на якіх традыцыйна садзілі бульбу, мы адразу адвалі 500 гектараў і пачалі вырошчваць па 15 тысяч тон.

Крухмал высокай якасці, ён вельмі патрэбны народнай гаспадарцы. Мы не аддаём пальму першынства нікому — завод лічыцца лепшым у рэспубліцы.

Калі ўжо ўсюр'ез заняліся «другім хледам», то купілі дзве лініі — лінію сульфатацыі і лінію сарціроўкі і ўпакоўкі бульбы (у тым ліку і ачышчанай) на экспарт у розныя па вазах пакеты.

ВЕСНАВЫ ДЗЕНЬ ГОД КОРМІЦЬ

— На гэты год мы плануем пятнаццаць працэнтаў пры-

росту ад дасягнутага, — працягвае Уладзімір Міхайлавіч. — Пакуль такі рытм вытрымліваем.

— А якія «віды» на ўраджай? — Мінулай восенню своечасова правялі сьёбу азімых, надвор'е дазволіла ўкласці ў самыя аптымальныя тэрміны. І робім усё, каб атрымаць высокія ўраджай. Толькі арганічных угнаенняў пад ураджай гэтага года ўжо ўнеслі 91 тысячу тон. Такага ніколі не было.

Арыфметыка тут простая. Свае 19 тысяч кароў і быкоў кормім лепш, чым у мінулыя гады. Нарыхтавалі для іх 120 тысяч тон кармоў, бо з лугоў бярэм некалькі ўкосаў. І вазім торфахрошчу з Івацэвіч і Кобрына, рыхтуем кампасты.

На вывазцы працвалі тры механізаваныя брыгады. А вазіць даводзіцца за 28-30 кіламетраў аж за Пружаны.

На вясну засталася ўнесці яшчэ прыкладна 40 тысяч тон арганічных угнаенняў. Пад поўную патрэбнасць закуплены і мінеральныя ўгнаенні.

Калі ўжо загаварылі пра запчасткі, то скажу, што і айчыныя, і замежныя вытворцы асабліва не клапоціцца пра забеспячэнасць сваіх кліентаў у поўным аб'ёме запаснымі часткамі па даступнай для аграрнапрамысловых калектываў цане. На нядаўняй нарадзе кіраўнік краіны абсалютна правільна паставіў пытанне аб неабходнасці адмовіцца ад паступіўшых на продаж імпартных частак. Сапраўды, купіш беларускую машыну — а па запчасткі пасля едзеш не на завод, а да прыватніка, які

дзець па карце, то ад цэнтральнай сядзібы гаспадаркі ў Кабылаўцы разыходзяцца праміямі ва ўсе канцы дабротных дарогі. Мы ўдзячны за дапамогу калектыву ААТ «Брэстаблдарбуд» і асабіста яго кіраўніку Пятру Андрэевічу Скарабагаўцы, а таксама Пружанскай ПМС.

У «Айчыне» многа будуюць. Толькі за 2011 год узвалі 5 будынкаў комплексу па адкорме 1,5 тысячы галоў жывёлы. Завяршаюць пад'язныя дарогі да яго. Зараз засталася дабудаваць адну новую і адрамантаваць дзве дзейныя майстэрні для сельскагаспадарчай тэхнікі, а таксама новы да зваршэння яшчэ адну новабудову, у выніку чаго ў гаспадарцы з'явіцца свой камбікормавы завод. Гэта будзе сучаснае прадпрыемства

з прадукцыйнасцю 15 тон за гадзіну. Абсталяванне ўжо закуплена.

Удзяляюць увагу сацыяльнай сферы. Узводзяць жыллё. Летась здалі 37 домікаў катэджнага тыпу ў розных вёсках — Смалянах, Хараве, Кабылаўцы. Будуць цэлыя вуліцы і «сэдзіць» новыя дамы замест старых, пакінутых. У мінулыя гады таксама ўводзілі прыкладна на столькі ж.

— Селімы асноўны моладзь, бо зацікаўлены ў паўнаценні, — каментуе Уладзімір Бандарэнка. — Спецыялістамі гаспадарка забяспечана, а вось механізатараў на работу яшчэ прынялі б. І работа для іх знойдзецца, і працаваць ёсць на чым, і жылём забяспечым.

Два гады назад пабудавала гаспадарка і басейн за свае грошы. Адзінае, што можа не атрымацца — гасцініца ў Пружанах на 107 нумароў, якую пачалі ўзводзіць у разліку на тое, што шпак турыстаў на Пружаншчыну, а таксама ў суседнюю Белавежскую пушчу ўзрастае.

Дарэчы сказаць, вытрымліваецца тэхналогія захоўвання і бульбы ў спецыяльна ўзведзеным лесе на 8 тысяч тон. У выніку буль-

важыць перадавай гаспадаркі. — Але ёсць праблема, да вырашэння якой не ведаем, як падступіцца. Летась 250 гектараў кукурузы знішчылі дзікі. Не паспееш па садзіць — кабан ідзе па радку і выбірае зерне цалкам. У выніку поле голае. Як толькі кукурузныя пачаткі сфарміраваліся — зноў набегі. З'есць адзін-два пачаткі, астатняе пакладзе сваімі шырокімі грудзьмі — робіць запас на зіму. Зімой ён знойдзе свае прыпасы.

Непадалёку — Пружанская пушча, крышку далей — Белавежская, і зусім побач Бярозаўскі заказнік. І ўсім іх насялянікам падабаецца наша кукуруза, і не толькі яна. Не ў гэтую зіму, але ў такую ж суровую я налічыў у сябе на трохгектарным полі 180 аленяў. Увесь рапс давалася перасяваць — што з'елі, а астатняе пабілі капытамі.

На нашу калектывную думку гэта кіраўнік перадавай гаспадаркі (а ў такім жа становішчы апынулася некалькі гаспадарак Пружаншчыны), лясных жыхароў перш за ўсё трэба падкарміць, каб лягчы перажылі зіму. Пра што гаспадарам пушчаў і заказніка (сярэд іх ёсць і прыватнікі) варта паклапаціцца належным чынам. Я свае 17 тысяч гектараў агарадзіць не змагу, як і іншыя. З аднаго боку агародзіш — зойдуць з другога. Так што праблема ёсць, і яе вырашаць трэба.

Лясныя ўгоддзі даюць сваім гаспадарам небагі прыбытак, на кармы грошы павінны быць. Калі б гэтых гаспадароў аштрафавалі разы два, то яны кармілі б звароў, як і гэта робіць за мяжой. Звер чалавека ўсё роўна баіцца, і на поле яго гоніць толькі голад. Лесагаспадаркі ў справядзях паказваюць прыгожыя лічыны нарыхтаваных кармоў. І даюць недакладную статыстыку, што ў іх, скажам, сорак дзікоў, а на самой справе — чатырыста. Укладваючы сілы і сродкі ў кармленне звароў, аленяў, дзікоў і г.д., спецыялізаваныя гаспадаркі ацанілі б, што гэта такое, і прынялі бы захады да аптымальнай колькасці звар'я. Прывялі б яе ў адпаведнасць з уласнай кармавой базай.

А так дайшло да таго, што свае назіральныя вышыні яны паставілі на нашых палях. Тым самым прызналі, што іх паднаглядна гуляюць дзе хочучы.

ПА-РАНЕЙШАМУ КАДРЫ ВЫРАШАЮЦЬ УСЁ

— Тая шматпрофільнасць, якая існуе ў вас, дыктуюе кіраўніку неабходнасць мець граматычныя кадры па ўсім кірунках... — У нас калектыву зладжаны, працуе ў ім 600 чалавек.

— Матэрыялы спецыяльнага выпуску з Пружанскага раёна падрыхтавалі Святалана ЯСКЕВІЧ, Уладзімір ХІЛЬКЕВІЧ, Алена ДАУЖАНОК. Фота Яўгена ПЯСЕЦКАГА.

Мікалаі МАКАРЭВІЧ — вопытны механізатар. Ён працуе на самым сучасным трактары «Джон Дзір».

Мікалаі МАКАРЭВІЧ — вопытны механізатар. Ён працуе на самым сучасным трактары «Джон Дзір».

Мікалаі МАКАРЭВІЧ — вопытны механізатар. Ён працуе на самым сучасным трактары «Джон Дзір».

Мікалаі МАКАРЭВІЧ — вопытны механізатар. Ён працуе на самым сучасным трактары «Джон Дзір».

Мікалаі МАКАРЭВІЧ — вопытны механізатар. Ён працуе на самым сучасным трактары «Джон Дзір».

Мікалаі МАКАРЭВІЧ — вопытны механізатар. Ён працуе на самым сучасным трактары «Джон Дзір».

Мікалаі МАКАРЭВІЧ — вопытны механізатар. Ён працуе на самым сучасным трактары «Джон Дзір».

Мікалаі МАКАРЭВІЧ — вопытны механізатар. Ён працуе на самым сучасным трактары «Джон Дзір».

Мікалаі МАКАРЭВІЧ — вопытны механізатар. Ён працуе на самым сучасным трактары «Джон Дзір».

Мікалаі МАКАРЭВІЧ — вопытны механізатар. Ён працуе на самым сучасным трактары «Джон Дзір».

Мікалаі МАКАРЭВІЧ — вопытны механізатар. Ён працуе на самым сучасным трактары «Джон Дзір».

Мікалаі МАКАРЭВІЧ — вопытны механізатар. Ён працуе на самым сучасным трактары «Джон Дзір».

Мікалаі МАКАРЭВІЧ — вопытны механізатар. Ён працуе на самым сучасным трактары «Джон Дзір».

Мікалаі МАКАРЭВІЧ — вопытны механізатар. Ён працуе на самым сучасным трактары «Джон Дзір».

Мікалаі МАКАРЭВІЧ — вопытны механізатар. Ён працуе на самым сучасным трактары «Джон Дзір».

Мікалаі МАКАРЭВІЧ — вопытны механізатар. Ён працуе на самым сучасным трактары «Джон Дзір».

Мікалаі МАКАРЭВІЧ — вопытны механізатар. Ён працуе на самым сучасным трактары «Джон Дзір».

Мікалаі МАКАРЭВІЧ — вопытны механізатар. Ён працуе на самым сучасным трактары «Джон Дзір».

Мікалаі МАКАРЭВІЧ — вопытны механізатар. Ён працуе на самым сучасным трактары «Джон Дзір».

Мікалаі МАКАРЭВІЧ — вопытны механізатар. Ён працуе на самым сучасным трактары «Джон Дзір».

Мікалаі МАКАРЭВІЧ — вопытны механізатар. Ён працуе на самым сучасным трактары «Джон Дзір».

Мікалаі МАКАРЭВІЧ — вопытны механізатар. Ён працуе на самым сучасным трактары «Джон Дзір».

Мікалаі МАКАРЭВІЧ — вопытны механізатар. Ён працуе на самым сучасным трактары «Джон Дзір».

Мікалаі МАКАРЭВІЧ — вопытны механізатар. Ён працуе на самым сучасным трактары «Джон Дзір».

Мікалаі МАКАРЭВІЧ — вопытны механізатар. Ён працуе на самым сучасным трактары «Джон Дзір».

Мікалаі МАКАРЭВІЧ — вопытны механізатар. Ён працуе на самым сучасным трактары «Джон Дзір».

Мікалаі МАКАРЭВІЧ — вопытны механізатар. Ён працуе на самым сучасным трактары «Джон Дзір».

Мікалаі МАКАРЭВІЧ — вопытны механізатар. Ён працуе на самым сучасным трактары «Джон Дзір».

Мікалаі МАКАРЭВІЧ — вопытны механізатар. Ён працуе на самым сучасным трактары «Джон Дзір».

Мікалаі МАКАРЭВІЧ — вопытны механізатар. Ён працуе на самым сучасным трактары «Джон Дзір».

Мікалаі МАКАРЭВІЧ — вопытны механізатар. Ён працуе на самым сучасным трактары «Джон Дзір».

Мікалаі МАКАРЭВІЧ — вопытны механізатар. Ён працуе на самым сучасным трактары «Джон Дзір».

Мікалаі МАКАРЭВІЧ — вопытны механізатар. Ён працуе на самым сучасным трактары «Джон Дзір».

Мікалаі МАКАРЭВІЧ — вопытны механізатар. Ён працуе на самым сучасным трактары «Джон Дзір».

Мікалаі МАКАРЭВІЧ — вопытны механізатар. Ён працуе на самым сучасным трактары «Джон Дзір».

Мікалаі МАКАРЭВІЧ — вопытны механізатар. Ён працуе на самым сучасным трактары «Джон Дзір».

Мікалаі МАКАРЭВІЧ — вопытны механізатар. Ён працуе на самым сучасным трактары «Джон Дзір».

Мікалаі МАКАРЭВІЧ — вопытны механізатар. Ён працуе на самым сучасным трактары «Джон Дзір».

Мікалаі МАКАРЭВІЧ — вопытны механізатар. Ён працуе на самым сучасным трактары «Джон Дзір».

Мікалаі МАКАРЭВІЧ — вопытны механізатар. Ён працуе на самым сучасным трактары «Джон Дзір».

Мікалаі МАКАРЭВІЧ — вопытны механізатар. Ён працуе на самым сучасным трактары «Джон Дзір».

Мікалаі МАКАРЭВІЧ — вопытны механізатар. Ён працуе на самым сучасным трактары «Джон Дзір».

Мікалаі МАКАРЭВІЧ — вопытны механізатар. Ён працуе на самым сучасным трактары «Джон Дзір».

Мікалаі МАКАРЭВІЧ — вопытны механізатар. Ён працуе на самым сучасным трактары «Джон Дзір».

Мікалаі МАКАРЭВІЧ — вопытны механізатар. Ён працуе на самым сучасным трактары «Джон Дзір».

Мікалаі МАКАРЭВІЧ — вопытны механізатар. Ён працуе на самым сучасным трактары «Джон Дзір».

Мікалаі МАКАРЭВІЧ — вопытны механізатар. Ён працуе на самым сучасным трактары «Джон Дзір».

Мікалаі МАКАРЭВІЧ — вопытны механізатар. Ён працуе на самым сучасным трактары «Джон Дзір».

Мікалаі МАКАРЭВІЧ — вопытны механізатар. Ён працуе на самым сучасным трактары «Джон Дзір».

Мікалаі МАКАРЭВІЧ — вопытны механізатар. Ён працуе на самым сучасным трактары «Джон Дзір».

Мікалаі МАКАРЭВІЧ — вопытны механізатар. Ён працуе на самым сучасным трактары «Джон Дзір».

Мікалаі МАКАРЭВІЧ — вопытны механізатар. Ён працуе на самым сучасным трактары «Джон Дзір».

Мікалаі МАКАРЭВІЧ — вопытны механізатар. Ён працуе на самым сучасным трактары «Джон Дзір».

Мікалаі МАКАРЭВІЧ — вопытны механізатар. Ён працуе на самым сучасным трактары «Джон Дзір».

Мікалаі МАКАРЭВІЧ — вопытны механізатар. Ён працуе на самым сучасным трактары «Джон Дзір».

Мікалаі МАКАРЭВІЧ — вопытны механізатар. Ён працуе на самым сучасным трактары «Джон Дзір».

Мікалаі МАКАРЭВІЧ — вопытны механізатар. Ён працуе на самым сучасным трактары «Джон Дзір».

Мікалаі МАКАРЭВІЧ — вопытны механізатар. Ён працуе на самым сучасным трактары «Джон Дзір».

Мікалаі МАКАРЭВІЧ — вопытны механізатар. Ён працуе на самым сучасным трактары «Джон Дзір».

Мікалаі МАКАРЭВІЧ — вопытны механізатар. Ён працуе на самым сучасным трактары «Джон Дзір».

Мікалаі МАКАРЭВІЧ — вопытны механізатар. Ён працуе на самым сучасным трактары «Джон Дзір».

Мікалаі МАКАРЭВІЧ — вопытны механізатар. Ён працуе на самым сучасным трактары «Джон Дзір».

Мікалаі МАКАРЭВІЧ — вопытны механізатар. Ён працуе на самым сучасным трактары «Джон Дзір».

Мікалаі МАКАРЭВІЧ — вопытны механізатар. Ён працуе на самым сучасным трактары «Джон Дзір».

Мікалаі МАКАРЭВІЧ — вопытны механізатар. Ён працуе на самым сучасным трактары «Джон Дзір».

Мікалаі МАКАРЭВІЧ — вопытны механізатар. Ён працуе на самым сучасным трактары «Джон Дзір».

Мікалаі МАКАРЭВІЧ — вопытны механізатар. Ён працуе на самым сучасным трактары «Джон Дзір».

Мікалаі МАКАРЭВІЧ — вопытны механізатар. Ён працуе на самым сучасным трактары «Джон Дзір».

Мікалаі МАКАРЭВІЧ — вопытны механізатар. Ён працуе на самым сучасным трактары «Джон Дзір».

Мікалаі МАКАРЭВІЧ — вопытны механізатар. Ён працуе на самым сучасным трактары «Джон Дзір».

Мікалаі МАКАРЭВІЧ — вопытны механізатар. Ён працуе на самым сучасным трактары «Джон Дзір».

Мікалаі МАКАРЭВІЧ — вопытны механізатар. Ён працуе на самым сучасным трактары «Джон Дзір».

Мікалаі МАКАРЭВІЧ — вопытны механізатар. Ён працуе на самым сучасным трактары «Джон Дзір».

Мікалаі МАКАРЭВІЧ — вопытны механізатар. Ён працуе на самым сучасным трактары «Джон Дзір».

Мікалаі МАКАРЭВІЧ — вопытны механізатар. Ён працуе на самым сучасным трактары «Джон Дзір».

Мікалаі МАКАРЭВІЧ — вопытны механізатар. Ён працуе на самым сучасным трактары «Джон Дзір».

Мікалаі МАКАРЭВІЧ — вопытны механізатар. Ён працуе на самым сучасным трактары «Джон Дзір».

Мікалаі МАКАРЭВІЧ — вопытны механізатар. Ён працуе на самым сучасным трактары «Джон Дзір».

Мікалаі МАКАРЭВІЧ — вопытны механізатар. Ён працуе на самым сучасным трактары «Джон Дзір».

Мікалаі МАКАРЭВІЧ — вопытны механізатар. Ён працуе на самым сучасным трактары «Джон Дзір».

Мікалаі МАКАРЭВІЧ — вопытны механізатар. Ён працуе на самым сучасным трактары «Джон Дзір».

Мікалаі МАКАРЭВІЧ — вопытны механізатар. Ён працуе на самым сучасным трактары «Джон Дзір».

Мікалаі МАКАРЭВІЧ — вопытны механізатар. Ён працуе на самым сучасным трактары «Джон Дзір».

Мікалаі МАКАРЭВІЧ — вопытны механізатар. Ён працуе на самым сучасным трактары «Джон Дзір».

Мікалаі МАКАРЭВІЧ — вопытны механізатар. Ён працуе на самым сучасным трактары «Джон Дзір».

Мікалаі МАКАРЭВІЧ — вопытны механізатар. Ён працуе на самым сучасным трактары «Джон Дзір».

Мікалаі МАКАРЭВІЧ — вопытны механізатар. Ён працуе на самым сучасным трактары «Джон Дзір».

Мікалаі МАКАРЭВІЧ — вопытны механізатар. Ён працуе на самым сучасным трактары «Джон Дзір».

Мікалаі МАКАРЭВІЧ — вопытны механізатар. Ён працуе на самым сучасным трактары «Джон Дзір».

<

«МЕЛІ»

Урокі жыцця для Вадзіма і яго аднакласнікаў

Чаму многія інваліды сядзяць у сваіх кватэрах, быццам у зняволенні, і што перашкаджае іх адаптацыі ў грамадстве? Некаторыя думкі на гэты конт былі выказаны ў артыкуле «Чужыя сярод сваіх» («Звязда», 18 студзеня 2012 г.). Працягваем тэму на прыкладзе першай у Гродне «безбар'ернай» школы, а таксама некаторых іншых прышчэпна важных для інвалідаў-калясачнікаў аб'ектаў інфраструктуры. Якія ўмовы створаны для гэтых людзей?

Для 38-й гродзенскай школы гэты навучальны год распачынае яе «бяграфію». Радуецца вонкавы выгляд і ўнутранае аздабленне. Па вяснянкі рахунку, звычайна навукальна ўстанова, без нейкага спецыяльнага статусу. З тым толькі адрозненнем ад іншых у горадзе, што праект рабіўся ў адпаведнасці з патрабаваннямі безбар'ернага асяроддзя, каб разам з усімі вылучылі і дзеці з абмежаванымі фізічнымі магчымасцямі. На сённяшні дзень чацвёртае вучня маюць адхілены ў развіцці апорна-рухальнага апарату, але бацькі, як правіла, не імкнучыся гэта афішаваць. Ды і на фоне іншых дзяцей розніцы практычна не заўважаецца. Але ж двое вучняў карыстаюцца каляскамі. Адзін з іх — на надомным навучанні, да яго прыходзіць настаўніца. А другі класнік Вадзім СУРКОВ прыязджае непасрэдна ў школу. Ён, так бы мовіць, не чысты калясачнік, можа рухацца і з дапамогай спецыяльных хадзюль.

Вадзіма і яго брата-блізніка Артура (яны, зразумела, аднакласнікі) штодзённа прывозяць машынай у школу і забіраюць дамоў бацькі. Пры ўваходзе ў школьны будынак — пандусы, шырокія дзвярныя праёмы для інвалідаў-калясачнікаў. Есць ліфт, спецыяльныя туалеты пакой, а ў аўтавай зале — пад'ёмнік, з дапамогай якога Вадзік можа падняцца на сцэну. Дарчы, гэтым прыстасаваннем ужо скарыстаўся не толькі ён, але і іншыя дзеці з парушэннямі апорна-рухальнай сістэмы, якіх запрашалі на навагодняе свята.

У школе спецыяльна прадугледжана стаўка ліфцёра. Ганна ФЕШЧАНКА, сусцяўшы раніцай Вадзіма, падмае яго ліфтам на паверх, дзе класы пакоі. Яна мае расклад яго ўрокаў, нумар мабільнага тэлефона. Трэба хлопчыку нешта — яна ідзе і дапамагае.

Дырэктар школы Сяргей КІСЛЯЎ лічыць, што быць у калектыве важна не толькі для Вадзіма, але і для яго аднакласнікаў. Яны вучацца ўспрымаць чалавека з іншымі фізічнымі магчымасцямі не з панучэннем спачування, а як роўнага, вартага павагі. І самі становяцца больш адкрытымі, добрымі. — Стаўленне аднагоду да Вадзіма вельмі добра зразумела. Ды і сам ён абсалютна не камплексуе, упэўнена адчувае сябе ў калектыве, зацікаўлена вучобай. Разуміць мае станаўчы аднакі на ўсіх асноўных прадметах. Да таго ж, дзіця вельмі рухавая, актыўнае, а эмацыянальнасць нават больш, чым у многіх аднакласнікаў, — расказвае Сяргей Кісляў. — У калектыве ён вучыцца адчуваць сябе нароўні з іншымі, не быць замкнёным.

...Разам з Сяргеем Мікалаевічам накіроўваемся ў кабінет, дзе Вадзім разам з братам і іншымі аднакласнікамі ўдзельнічае ў «фотасесіі» для «Звязды». Там жа сустракаем і з іх татам Ігарам СУРКОВЫМ, які прыйшоў забіраць сыноў дадому.

— Не шкадуецца, што Вадзім наведвае школу? Можна лепш бы настаўнікі прыходзілі да яго дамоў? — цікавіцца ў бацькі. — Мы не хочам, каб ён дома сядзеў. У першы клас хадзіў у 8-ю школу, а цяпер, калі створаны такія ўмовы, сюды. Усё нармальна, — адказвае Ігар Сурков.

Сяргей Кісляў расказвае, што ўжо прыходзілі бацькі яшчэ аднаго хлопчыка, які рухаецца з дапамогай каляскаў. У наступным навучальным годзе ён павінен пайсці ў першы клас і бацькі прасілі паказаць школу. У гэтай сітуацыі, магчыма, спатрабіцца, на-

домнае навучанне, але на асобныя ўрокі будучы прывозяць яго сюды.

А як жа іншыя гродзенцы школьнага ўзросту з парушэннямі апорна-рухальнага апарату, якіх сёння ў горадзе 42 чалавекі? Можна, некаторыя з іх таксама стануць навучэнцамі безбар'ернай школы?

— Мы сустракаліся з членамі грамадскага аб'яднання інвалідаў-калясачнікаў, бацька-

Па другіх класніках Вадзіма Суркова прыходзіць тата.

мі, пераконвалі іх, што дзецям лепш быць у калектыве. Аднак пакуль многія аддаюць перавагу надомнаму навучанню. Я разумею, што ў кожным канкрэтным выпадку свая сітуацыя, свае праблемы, ды і пільнае дастаўкі дзяцей у школу патрабуе дадатковых клопатаў. Аднак калі будучы заняў ад бацькоў, то гарышанкам арганізуе транспарт. А ў школе

Святлана ЧАРАПІЦА, метадыст аддзела адукацыі Гродзенскага гарвыканкама:

— Безумоўна, па стане здароўя і іншых прычынах не ўсе дзеці з парушэннямі апорна-рухальнага апарату могуць наведваць школу, і таму да іх прыходзіць настаўнікі. Калі ж ёсць магчымасці і жаданне прыходзіць у школу, то бацькам дапамогуць з транспартам. Сёння ў гарадскім цэнтры карэкцыйна-развіццёвага навучання і рэабілітацыі ёсць мікрааўтобус на восем месцаў (у тым ліку два месцы для калясачнікаў са спецыяльным пад'ёмнікам), графік рэйсаў якога можна скарыставаць з улікам заявак на падвоз дзяцей у СШ № 38. Да таго ж, плануецца закупка яшчэ аднаго, больш камфортабельнага, аўтобуса для людзей з абмежаванымі фізічнымі магчымасцямі.

Дарчы, іх запрашэнне на навагодняе свята ў гэтую школу — не нейкае развае мэрпрыемства. Мы распрацавалі план, так бы мовіць, рэкламнай кампаніі па паліарызацыі навучання дзяцей з парушэннямі апорна-рухальнага апарату менавіта ў калектыве. З нагоды Дня святога Валянтэна ў 38-й школе адбылася наша чарговая сустрэча. Акрамя таго, сустрэнемся з бацькамі і ў дашкольных установах, дзе вучацца дзеці з абмежаванымі фізічнымі магчымасцямі.

Аляксандр ТАРАНЕНКА, галоўны архітэктар інстытута «Гроднаграмадзянпраект»:

— Вопыт 38-й «безбар'ернай» школы прыродзіў на іншыя навучальныя ўстановы. У прыватнасці, праект школы ў мікрараёне Дзевятойка ўжо практычна гатовы.

Увогуле, у адпаведнасці з нормамі і правіламі, усё без выключэння будынкі праектуюцца сёння менавіта з умовай арганізацыі безбар'ернага асяроддзя. Гэта датычыцца і жылля — давлясць перапрацаваць тыявыя праекты жылых дамоў і грамадскіх будынкаў (медыцына, гандаль), прычым, не толькі іх саміх, але і тэрыторыі. Есць адпаведная абласная праграма, дзе ўсё раслісана па гадах, што трэба зрабіць. Трапляе аб'ект пад рэканструкцыю — там абавязкова выконваюцца патрабаванні безбар'ернага асяроддзя. Праўда, не да ўсіх аб'ектаў яшчэ дайшлі рукі.

Мы, праекціроўшчыкі, разумеем гэтую праблему, бачылі, як яна вырашаецца ў Еўропе і хочам зрабіць лепш для людзей з абмежаванымі фізічнымі магчымасцямі. З часам наведзём парадкаў усюды.

Заняткі ў «безбар'ернай» школе № 38 па Гродна.

неабходная дапамога гэтым дзецям будзе аказвацца нашымі валанцёрскімі-старшакласнікамі, — кажа Сяргей ФЕШЧАНКА, старшыня Гродзенскай арганізацыі грамадскага аб'яднання «Рэспубліканская асацыяцыя інвалідаў-калясачнікаў».

— Людзі ёсць, якія стараюцца дапамагчы, працуюць у гэтым кірунку не проста па абавязку службы, а з душой. Напрыклад, я ўжо проста ў захапленні ад таго, на якім узроўні правялі навагодняе свята ў 38-й школе. Але выдзіліш са школы, а там... — Тое-сёе робіцца, але, так бы мовіць, пад нейкім націскам. Напішаш скаргу ў інстанцыю — нешта зрушыцца. А звычайна... Колькі мы пісалі наконт знака «Стаянка для інвалідаў», аднак выконваецца гэтае патрабаванне хіба што толькі тады, калі праводзіцца нейкая тэатральна-важкая акцыя. А ў асноўным прыязджаеш — стаянка (мы гутарым каля крамы «Мок» на вуліцы Горкага. — Б.П.) занята. Гэта толькі адна праблема. Але, далучым, стаянка свабодная. Прыпаркаваў машыну, выйшаў... Добра, я яшчэ хоць неяк рухаюся і магу пераадолець гэты бар'ер. А чалавек на калясцы? Што яму далей рабіць? Выйшаў з аўтамабіля, паставіў каля бар'ера... Калі нехта побач праходзіць — можа, дапамогуць, падтрымаць. Што далей? Чалавек пад'язджае на калясцы да крамы, а там — вышыня, прыступак шмат... На бар'ер яшчэ запынуць, а на прыступкі?

Я паездзіў па свеце, шмат дзе бываў. Напрыклад, у Будапешце мы каталіся па горадзе, шукаючы месца, куды неглы заехаць на калясцы. Няма там такіх месцаў!

Чаму я змог без праблем трапіць на купал Капітолія, рэйсгата? Няўжо гэтыя аб'екты альбо тая ж Эйфелева вежа уяўляюць меншую каштоўнасць, чым нашы помнікі?

камісіі па прыёмцы гэтага пандуса, каб ён прадэманстравалі трук, які можна заехаць. Дакуч будзе такая аб'явавацца? Да таго часу, лічу, пакуль не ўведзучы жорсткі кантроль з адказнасцю канкрэтных выканаўцаў. Не паставілі падпіс пры прыёмцы аб'екта, вывіль канкрэтных парушальнікаў (праекціроўшчыкі кі будаўнікі?), няхай не з бюджэту, а за іх кошты установаў неадаробіць... А калі члены камісіі вочы на гэта закрываюць — вылічыць з іх зарплат. Тады і быў бы парадак... — лічыць Сяргей Фешчанка. — Альбо такі выпадак. Заехаў я ў філіял банка там на прыступках, дзе няма поручняў, спатыкнуўся, выцяўся. Папрахатаў, паенчыў і пайшоў далей. А потым напісаў кіравніцтву банка наконт безбар'ернага асяроддзя. Мне адказалі, што, на жаль, нічога зрабіць неглы, бо адсутнічаюць тэхнічныя магчымасці. Акрамя таго, будынак размяшчаецца ў цэнтры горада і з'яўляецца гісторыка-культурным помнікам. Падобная матывацыя, дарчы, сустракаецца не ўпершыню. І вось думаю: чаму я змог без праблем трапіць на купал Капітолія, рэйсгата? Няўжо гэтыя аб'екты альбо тая ж Эйфелева вежа уяўляюць меншую каштоўнасць, чым нашы помнікі? З-за халатнага стаўлення да праблем інвалідаў, многіх з іх страцілі надзею. Выцягнуць гэтых людзей з кватэр — такая праблема... Летас нам, інвалідаў-калясачнікаў, запрасілі на турзлет у Мазыр. Гарышанкам дапамог з транспартам, грошы выдаткавалі на паездку, аднак я ледзь сабраў збоцца чалавек. А там, у Мазыры, усё было зроблена на вышэйшым узроўні.

Але ў чатырох сценах, у хатнім «зняволена» чалавек проста «загнавае», не адбываецца ніякай адаптацыі. Я, калі вучыўся ў школе, спаткучы везу на сабе і здзеці, і зявагу. Але з іграм часам быў ужо ў калектыве практычна на роўнях. Удзельнічаў у розных конкурсах, алімпіядах, спартыўных спаборніцтвах... А сёння студэнты ГрДУ імя Янкі Купалы цягнуць па гэтых лесвіцах, з аўдыторыі ў аўдыторыю, свайго аднакурніка Сашу Жука. І з ім, думаю, адбываецца тое ж, што калісьці са мной. Відэачна, што ў калектыве ён стаў адчуваць сябе значна больш вольна, упэўнена. Вельмі хочацца, каб так было і з іншымі.

Барыс ПРАКОПЧЫК, Фота Яраслава ВАНЮКЕВІЧА.

Сардэчна віншаванне з 55-гадовым юбілеем любую матулю Антаніну Дзімітрыеву МАТЛАХОВУ з Асіповіч.

Жадаем мы радасці, светлай надзеі, Спакою і шчасця ў будні і ў святы, Хай добрыя весткі прыходзіць у хату. Жадаем яшчэ мы здароўя і сілы, Жыццё няхай будзе доўгім, шчаслівым.

З любоўю дзеці, Віка і Вітаўт.

Рэйд

Моцны мароз — прычына пажару?

Зсім не, калі ўсе зацікаўленыя службы падыходзяць да пытання прафілактыкі комплексна

У Лёзненскім раёне сёлета на пажары не загінуў ніхто. І нават у час моцных халадоў колькасць пажараў не павялічылася. І гэта пры тым, што ў зводках Міністэрства па надзвычайных сітуацыях амаль штодня паведамляецца пра факты гібель людзей. У чым сакрэт? Каб атрымаць адказ на пытанне, карэспандэнт «Звязды» разам з пажарнымі адрывіўся ў рэйд па населеных пунктах. Рэйд арганізоўвалі зсім не для журналістаў рэспубліканскага выдання. Штодня выратавальнікі, работнікі праваахоўных органаў, прадстаўнікі ўлады і грамадскія наведваюць людзей з адной мэтай: каб папярэдзіць бяду.

Галоўнае — паспеець

— З пачатку года ў раёне адбылося чатыры пажары, за аналагічны перыяд мінулага года — пяць. Ніхто на пажары не загінуў. Калі марозы ўзмацніліся, групы прафілактыкі пачалі больш актыўна наведваць адзіночкі пенсіянераў, шматдзетныя грамадзян, — расказвае Віталій ЧАЙКІН, начальнік Лёзненскага раённага аддзела на надзвычайных сітуацыях.

— У складзе адной з такіх груп, напрыклад, працавалі старшыня раённага Савета дэпутатаў Тамара Дрыльчанка, старшыня Лёзненскага сельвыканкама Святлана Пукваня і ў вёсцы Канішчава падыходзіць да чарговага дома, пачулі пах дыму. Дзверы звонку былі падвертыя рыдлёўкай, ды так, што выйсці на двор было нельга. У доме, які потым высветлілася, знаходзілася жанчына. Яна паліла ў печы і забыла адчыніць ішчу. Адрываецца, увесць дым пайшоў у пакой. Як потым стала вядома, дзверы падверглі сур'езнае гаспадыні, каб яны не адчыніліся ад ветру. Жанчына здзіўлялася, калі пачула ад нас, што фактычна не змагла б выйсці з дома.

Безумоўна, меў рацыю Віталій Чайкін, калі гаварыў, што нельга назваць дакладна лічбу папярэдніх узгаранняў. Статыстыка вельмі толькі колькасць пажараў і пацярпелых. Хаця, калі паразважэцца, адсутнасць апошніх і ёсць лепшае пацярэджанне добра наладжанай прафілактычнай работы.

У раёне больш за 1360 адзіночкі працяваючых грамадзян, каля 230 адзіночкі і больш за 140 шматдзетных сем'яў. Да надзвычайна высокай групы рызыкі ад-

несена каля 350 домаўладанняў. Іх гаспадары — у асноўным тыя, хто любіць выпіць і вядзе асацыяльна лад жыцця. Сявара, для тых, хто займаецца прафілактыкай, працы хапае.

Бадай, асаблівасць прафілактычнай работы ў раёне — эфектыўны аналіз даных, прадстаўленых алгяднымі камісіямі (на тэрыторыі раёна іх шэсць). Яны паўняюць электронны банк, створаны ў кожным сельвыканкаме. Акты праверкі вывучаюцца, па выніках прымаюцца канкрэтыя захады. Напрыклад, толькі ў мінулыя месяцы было устаноўлена каля 30 сігналаў-гукавых апаважчальнікаў у дамах, дзе жывуць шматдзетныя сем'і. Гро-

на, тры яе сыны і бацькі. Узрост сыноў Ірыны — 2 месяцы, 1,5 і 8 гадоў. Ніякіх прэтэнзій пажарныя не выказалі: у доме выконваюцца ўсе правы пажарнай бяспекі.

— У вёсцы Перамонт жыве каля 260 чалавек. Сярод іных ёсць дзве праблемныя сям'і. Але пажару летася ў нас практычна не было, — гаворыць Надзея ПАПЯЛКОўСКАЯ, старшыня Дабравольскага сельвыканкама. — Сёлета яшчэ больш напружана працуем па пытанні прафілактыкі. Разам з супрацоўнікамі МНС, са старэйшымі менавіта ўсё свабодна людзям правілы пажарнай бяспекі. Дай Бог, абдыдзецца без надзвычайных здарэнняў.

Зайшлі ў дом да адзінокага пенсіянера Іваліцыны Ефрануны БАГДАНАВАЙ. Бабуля тутэйшая, нарадзілася ў вёсцы, сорак гадоў працавала ў гаспадары. Вельмі хваліла свайго сацыяльнага работніка Іву, якая ёй дапамагала. Таму гаспадыня дома і не хоча на так званы «сацыяльны ложак» у зімовы час. Пакуль размаўлялі з бабуляй, супрацоўнік МНС — намеснік начальніка раённага аддзела па надзвычайных сітуацыях Аляксандр Сержанкоў — памяняў ёй апаважчальнік на новы.

Выпраўляюцца...

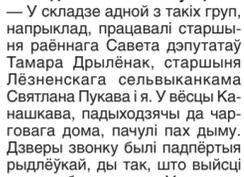
У доме, дзе жыве праблемная сям'я, нікога не аказалася. Дзверы былі замкнутыя. Паводле слоў старэйшых сельвыканкама, муж і жонка пасля таго, як іх хлопчыка часова змясцілі ў прытулак, пачалі выпраўляцца. Цяпер па месцах працы ў дачыненні да былых аματαў выліць — ніякіх прэтэнзій. Цікава, што выплохі нават не кадзіраваліся.

Як адзначылі супрацоўнікі аддзела МНС, раней былі прэтэнзіі да гаспадароў дома з-за неадрамантаванай печы. Цяпер праблема вырашана. Але галоўнае — высьпее стварала ажыцвяненне спіртным, якое з'яўляецца найбольш частай прычынай пажару. Таму супрацоўнікі аддзела МНС таксама паспыралі дама, каб дзіця з сям'і было перададзена ў прытулак...

Папярэдзяць — значыць узброены

У той дзень, калі рыхтаваў артыкул, у Дабравольскім сельсаветае праводзіўся рэйд. У вёсцы Перамонт сустрэлі намесніка старшыні Лёзненскага райвыканкама Ірыну Дзервад і намесніка старшыні раённай камісіі ў справах непаўналетніх Каталіну Варахоўку, якія наведвалі дом шматдзетнай сям'і. Але наша група вышляла абыходзіць вёску па «сваім» маршруце.

Зайшлі ў дом, дзе жывуць Ірына Аляксандраўна БАРАДАУКІ-

Фота Андрэя ПАВУЛА

Інфармацыя о проведении повторного аукциона без условий по продаже имущества, обращенного в доход государства

Адрес объектов и их наименование	Лесопильный цех № 2 (арочник) общей площадью 356,4 кв. м, инв. № 632/С-23812 — начальная цена: 338 343 000 руб; расположенный по адресу: Минская обл., Воложинский р-н, п. Ивенец.
Продавец	Комиссия по работе с имуществом, обращенным в доход государства, при Вилейском районном исполнительном комитете
Организатор аукциона	СИКУП «УКС-СЕРВИС» г. Молодечно, ул. Мира, 15
Сумма задатка	10 % от начальной цены на р/с 3012190930030 в отделении 932 ОАО «Белинвестбанк», г. Молодечно, код 739, УНН 600182305, ОКПО 04064333, получатель: СИКУП «УКС-СЕРВИС»
Порядок оплаты	Оплата в размере цены продажи объекта (за вычетом задатка) в течение 2 месяцев и 25 дней на р/с СИКУП «УКС-СЕРВИС»
Документы, предоставляемые для участия в аукционе	Заверенную банком копию платежного документа, подтверждающего внесение задатка; юридическим лицам — копию учредительных документов и свидетельства о регистрации, заверенные нотариально, доверенность, выданная представителю юридического лица; физическим лицам — паспорт или иной документ, удостоверяющий личность.
Конечный срок и адрес приема заявок	19.03.2012 г., до 16-00, г. Молодечно, ул. Мира, 15, каб. 1, СИКУП «УКС-Сервис», тел. (8-0176) 73-00-13, 75-16-09, (факс) 75-19-20. Моб. 8 (044) 710-74-60
Дата, время и место аукциона	20.03.2012 г. в 15-00, г. Молодечно, ул. Мира, 15, каб. 1.

GAZ www.belgaz.by

Все, что нужно для вашего автомобиля GAZ — есть у нас!

Брестская область:
г. Брест, ул. Сикорского, 45 (0162) 44 86 99
Брестская обл., г. Береза, ул. Ленина, 108/3 (01643) 4 21 45
Брестская обл., г. Пинск, ул. 60 лет Октября, 15 (0165) 34 25 24, 34 22 00
Брестская обл., г. Барановичи, ул. Пролетарская, 48 (0163) 48 45 82

Витебская область:
г. Витебск, пр. Строителей, 11 (0212) 23 85 40
Витебская обл., г. Полоцк, ул. Строительная, 15, к. 2 (0214) 43 57 55

Гомельская область:
г. Гомель, ул. Могилевская, 16 (0232) 63 99 80
Гомельская обл., г. Калинковичи, ул. Советская, 18 (02345) 4 60 27, 4 60 28
Гомельская обл., г. Октябрьский, пер. Соколовый, 2 (02357) 5 20 85, 5 11 09
Гомельская обл., г. Жлобин, ул. Колхоза, 50-1 (02334) 3 20 31, 3 20 08

Гродненская область:
г. Гродно, пр-т Коммунаров, 60ж (0152) 74 11 91, 74 28 66, 74 40 14.

Минская область:
г. Минск, ул. Бабушкина, 25 (017) 291 83 42
г. Минск, ул. Лутыцкая, 11 (017) 220 63 64
г. Минск, ул. Филімонова, 2/1 (017) 203 61 92
г. Минск, ул. Филімонова, 25 б (017) 389 70 55, 389 70 56
Минская обл., г. Клецк, ул. Казарминяна, 8 (01738) 5 35 83
Минская обл., г. Борисов, ул. Дзятловская, 58 (0177) 79 39 21, 79 52 52

Могилевская область:
г. Могилев, ул. Димитрова, 3 8 (0222) 44 32 31

340 «ТД БелГаз» (Знаменск, Гродна, Мінск) УНН 10181433 / ООО «Рустатом», УНН 100202225
340 «Знамя» (Знаменск) УНН 10181433 / ЗАО «БелГаз» (Знаменск) УНН 100202225
340 «Искра» (Знаменск) УНН 100202225 / СМАО «Фарма» (Знаменск) УНН 100187450
ООО «Искра» (Знаменск) УНН 100202225 / ООО «Сельхозтехника» УНН 100429251
ООО «Искра» (Знаменск) УНН 100429251 / ЗАО «Искра» (Знаменск) УНН 100202225
340 «Алматы» (Знаменск) УНН 100429251 / ЗАО «Алматы» (Знаменск) УНН 100202225

Вяртаючыся да надрукаванага

А «КОЛА» ўСЁ КРУЦІЦА...

У нашай газеце быў надрукаваны артыкул «Чортава кола» («Звязда» за 27.12.2011) як вынік камандзіроўкі ў вёску Ліпск Ляхавіцкага раёна. Яе жыхар пенсіянер Іван Дыдышка ў змаганні за сваю праўду прайшоў усё інстанцыі ў межжах краіны, дайшоў да Вярхоўнага суда, «накруціў» 7 аб'ёмістых папак заяў, рашэнняў, водгукаў... Коротка пра перадгісторыю. І. Дыдышка абвінавачваў судзею ў тым, што яна на сваіх градах распыла мініральныя ўгнаенні, і з-за гэтага ў яго калодзежы вада змяшчае вольную колькасць нітрату. Раённая ўлада па вуліцы, на якой пражывае пенсіянер, пракаляла водправод, і насупраць хаты І. Дыдышкі цяпер ёсць калонка. Але той перад уладай паставіў новыя ўмовы, усё без разбору абавязавушы «мафіяй», «тыранамі», «прадажнікамі» і г. д. Калі І. Дыдышка напісаў ліст на імя старшыні Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь Уладзіміра Андрэйчанкі, то ў Ліпск выехала 7 чалавек, уключаючы дэпутата Палаты прадстаўнікоў Уладзіміра Майсюка, старшыню райсавета Юліяна Юр'евіча, галоўнага санітарнага ўрача раёна, намесніка рэдактара раённай газеты «Ляхавіцкі веснік» і іншых.

Пасля той паездкі ў «Звяздзе» і раённай газеце з'явіліся артыкулы, якія даволі падрабязна раскрывалі сутнасць «прауды» пенсіянера. Выезд у Ліпск быў паўтара месяца таму, а на мінулы тыдні міністры Ляхавіцкага РАУС пачала... апытаецца тых, хто ездзіў да І. Дыдышкі. Аказалася, што пенсіянер напісаў на імя Уладзіміра Андрэйчанкі чарговую скаргу... Здавалася б, калі ты лічыш, што ў газетным артыкуле цябе абразілі, напісалі няпраўду, дык падавай у суд на аўтара. Так робіцца ва ўсім цывілізаваным свеце. Але Іван Дыдышка выбраў іншую тактыку: павёў атаку на тых, хто прыязджаў у той дзень у вёску Ліпск. Яны «...нават не знаёміць з этыкай... адразу, яшчэ з калідора, з крыкам «Я ўсіх паставілі на месца!» уварваліся ў дом, накінулі на іх інваліда, а Свістунювіч май жонцы не даў і слова сказаць. Жонка сядзела і плакала, і ён паводзіў сябе агрэсіўна, нават пагарзіла, таму што Майсюк разам з ім гадаваўся». Дасталася і астатнім.

Артыкулы ў прэсе ўсё ж крэйку паставілі Дыдышку на месца, бо ў апошняй скарзе не было ўжо «тыраныяў» і «мафіі» — уцяміў, што існуе пагарза абразы, і выбраў іншы ход — маўляў, няхай апраўдваюцца.

Чарговая скарга — і ўсё зноў пачынае круціцца. Складваецца ўражанне, што ў розных кабінетах так уцяміліся ў гэты працэс, што ўжо цяжка з яго выйсці.

Хто можа нешта прад'явіць Івану Дыдышку, калі ён у сваім лісце пастаянна паўтара

«НЕ ТРЭБА КАПІРАВАЦЬ ІНШЫХ!»

Трэцяга сакавіка першай пераможцы «Еўрабачання» швейцарцы Ліз Асія споўніцца 88 гадоў. У Мінск Ліз прыехала па запрашэнні Белтэлерадыёкампаніі ў суправаджэнні сябра Ота і сабакі Аліі пароды чыхуа-хуа.

Гледзячы на гэтую ўсмішліваю бабульку, ніколі не скажаш, што яна пенсіянерка. Еўрапейская мабільнасць — гэта дакладна пра яе. Ды што кажаць, у гэтым годзе жанчына зноў штурмавала швейцарскі адбор на конкурсі ў фінале яна заняла толькі трэцяе месца, але ніколі не засмуцілася.

— Я рада, што ў мяне ёсць гэта магчымасць — выйсці на сцэну «Еўрабачання» і яшчэ раз праспяваць маю песню. І ўдзячная Беларусі за запрашэнне. Калі ўдзельнічала ў конкурсе, спабарнічала толькі сем краін. У мяне не было ніякага імя, я прадставіла краіну. Мала яшчэ тоі ведаў канцэртаў. Сёння ж усё змянілася. Калі, напрыклад, раней на конкурсе выступала больш сольных выканаўцаў, дык сёння стала больш гуртоў. І зараз на адной сцэне ў адной краіне збіраюцца прадстаўнікі 43 краін — 43 розныя культуры. Гэта цудоўна. Мне падабаецца ідэя кантакту паміж краінамі.

Пра першае «Еўрабачанне»

— Мы рэпэціравалі тады цэлы тыдзень. Таму што усё павінна было выконвацца ўжывію — музыка ў тым ліку. Вельмі няпроста было спяваць з акарэаграфам. На «Еўрабачанні» існуе традыцыя, калі пераможца паўтарае сваю песню другі раз. Я памятаю, калі выйшла, ад хвалявання забылася нават кавалак прыпева. Мне дазволілі пачаць спячатак. Сёння такіх магчымасцяў у канкурсантаў ужо няма, шоу стала больш тэхнічным.

Перамога на «Еўрабачанні» была маёй першай удачай, пасля былі і іншыя. У мае часы — усе, нават музыканты, павінны былі быць з той краіны, адкуль прыехаў канкурсант. Цяпер, вядома, усё змянілася. Нядаўна мне давалося чатыры разы ездзіць у Мюнхен, каб прывесці да ладу адну з песень, якая першапачаткова была запісаная на чатыры хвіліны. У выніку яе скарацілі да трох, а пасля і да двух хвілін.

Я з радасцю наведваю іншыя краіны. Мне вельмі падабаецца назіраць увес

Фота Марыны БЕГУНКОВАЙ

Ліз Асія:

гэты працэс — ад стварэння песні і нумара да іх рэалізацыі. Я не прыхільнік такіх метадаў, калі за артыста ўсё робяць кампазітары, а ён проста ляжыць на канале і нічога не робіць. Каб быць у тэме, трэба варушыцца і самаму людзьмі і характары.

Пра сябе

— Хоць мне і 87 гадоў, у душы я маладая. Узрост прыходзіць заўжды пазней. Я перажыла вайну і шмат чаго памятаю з тых часоў. У майго бацькі была фабрыка. Ужо на той час у мяне былі турнір па Германіі, але марай была кар'ера ў Амерыцы. Свой першы кантракт падпісала ў 17 гадоў.

Я была замужам двойчы. Першы раз — за швейцарскім прадрывальнікам, які быў будаўніком і працаваў па ўсім свеце, пачынаючы з Еўропы і заканчваючы Венесуэлай. Таксама я жыла і ў Венесуэле, у мяне там было сваё ўласнае ТБ-шоу.

Другі раз — за датчанінам. Я пазнаёмілася з ім падчас аднаго з турніраў у Гатлі, дзе мы жылі. У яго было трое дзяцей ад першага шлюбу, а падчас першага майго шлюбу мы таксама выхоўвалі дзіця майго мужа. Другі муж быў консулам у Парагваі, таму пэўны час я таксама жыла ў той краіне. Натуральна, гасцёрных турніраў у мяне былі і там.

Пра славянскую душу і рэцэпт перамогі

— Я даўно для сябе заўважыла прыгажосць славянскіх песень. Яны — асаблівыя. Мясце ў маладосці таксама прымалі за славянку. У мяне былі светлыя валасы, ды і маё імя — Асія — было знаёма ў славянскіх краінах.

Для тых, хто вырашыў удзельнічаць у такой авантуры, як «Еўрабачанне», магу сказаць адно: калі вы не перамаглі, гэта ні ў якім разе не мінус. Галоўнае ж падчас падрыхтоўкі — не капіраваць леташніх канкурсантаў. Яшчэ я адзначала б адзін нюанс: калі я бачу канкурсантаў, я адразу магу сказаць, у каго з іх найшмат шанцаў на перамогу. Яны могуць быць у прыгожых строях, добра выглядаць, але яны не павінны быць самаўпэўненымі. Упэўненасць — добра, але калі яны здарова. Публіку не падманеш, найперш трэба быць шчырым.

Ілья ЛАПАТО.

ПАСЛЯ БОЙКІ КУЛАКАМІ НЕ МАХАЮЦЬ?

Каб убачыць, наколькі розным можа быць успрыманне конкурсу, карэспандэнты «Звязды» Ілья ЛАПАТО і Вікторыя ЦЕЛЯШУК дамовіліся глядзець фінал паасобку: непасрэдна з залы і з экрану тэлевізара. Пасля абвешчання вынікаў журналісты абмеркавалі свае ўражанні.

Ілья: Ух. Фінал выдаўся каларытным. Асабліва вобразы канкурсантаў уразілі: хлопец «плахшы» (Юзары), дзятчынкіца-цаца (Алена Ланская), слявачка-рокер (Гонеш) і лэдзі-гот (Вікторыя Алешка)...

Вікторыя: І толькі «Litesound» застаўся верны сабе — тыповы бойз-бэнд, моцны і абаяльны.

Ілья: Дарэчы, я ўжо думаў, што перамогуць яны. Драйв са сцэны так і пер.

Вікторыя: А мне з тэлеэкрана гэты настрой чамусьці не перадаўся. Больш за тое, прызнаюся шчыра, ніводны з канкурсантаў не быў майм фаварытам. Безумоўна, усе яны выступілі падстакова ярка для таго, каб не схачылі па дулі і пераклічыцца на іншы канал, але разам з тым ніхто з артыстаў не прымусяў мяне і схачыцца за тэлефон, каб аддаць свой голас у падтрымку. І яшчэ адна дэталі: карцінку я, як тыповы тэлеглядач, магла толькі ўхаціць, а вось гук... Здавалася, што палова ўдзельніцы спявае паўшэптам. Ці ў зале выступленні гучалі на ўсю моц?

Ілья: Калі стаіш побач са сцэнай, больш глядзіш, а не слухашся. І ў некаторых месцах, як мне падалося, ярка карцінка і «культура». Бо ў той жа Вікторыя Алешка пад канец нумара тры брэ-вакалісты за яе спіноў узлілі і ўзліцелі, а на экране паказалі пераважна, як на фоне слявічкі боўтаюцца іх ногі — нават баюся свае асацыяцыі агуваць. Ля сцэны нумар, безумоўна, завораваў. Што датычыць гучання, то ўжывію сапраўды большасць канкурсантаў гучала лепш.

Але як змяніліся іх нумары да фіналу! Шчыра, мне гэтыя ператворы зусім не спадабаліся. Юзары нейкі занадта агрэсіўны, Гонеш зусім не ўласцівы ёй вобраз, «Litesound» сталі нейкімі касмічнымі салдатамі, а Алешку ў сцэне ўжо ахарактарызавалі як чырвоную меуду з рогам. Што датычыць Вікторыі, то як па мне, да яе лірычнай песні куды больш падышло б афармленне тыпу Ліс Асі, першай пераможцы конкурсу (чаму б не?). І толькі Ланская захавала вобраз «беласнежка». Дарэчы, Ланская прынялася, што калі знойдзецца песня больш вартая, то на «Еўрабачанне» яна паедзе з ёй.

Вікторыя: Вось у гэтым пагаджуся цалкам — увогуле не разумела, на што было столькі цягнуць і пераносіць фінал «Еўрафэсту», калі выніковыя нумары адрозніваліся ад паўфінальных версій хутчэй у горшы бок. У Алены Ланской хлопец на Месяцы быў сам па сабе, а слявачка — сама па сабе, гурт «Litesound» стаў падобным на выпусковую гіртку юнага тэхніка, Віка Алешка ператварылася з жанчыны-вамп у незалежнага персанжажа «Алісы ў краіне цудаў»... І амаль ні ў каго не было гэткай эфектыўнай «крюккі» ў фінале, каб нумар паглядна запомніўся.

Фінальная песня «Еўрафэсту». Артысты пакуль яшчэ дружалюбныя...

Такой «крюккі» бракала і пераможцы, таму рашэнне змяніць песню правільнае, толькі вось каб не атрымалася — шыла на мыла.

Як ты лічыш, замежжа, у сэнсе Філіп Кіркораў, дапамога палепшыць становішча Беларусі на «Еўрабачанні»? Бо нешта з уласнымі імімі ды нацыянальным каларытам у нас апошні час не заладзілася.

Ілья: Хай мяне і закідаюць падморамі прыхільнікі конкурсу, але скажу: Кіркораў — проста Кірораў. Ён, безумоўна, таленавіты слявак і кампазітар (калі меркаваць па музыцы, якую ён напісаў да слаўтай «Work your magic»), але патранаж гэтага артыста таксама не заўсёды гарантыя поспеху — узгадаем Анжаліку Агурбаш. Кірораў «варыцца» ў гэтым катле ўжо другі дзятка гадоў, таму яго меркаванне сапраўды можа даць плён. Прынамсі, як заявіў учора на прэс-канферэнцыі куратар «Еўрафэсту» Дзмітрый Баранаў, ніякіх канкрэтных перамоў з Кіркоравым яшчэ не вялі. Сам жа Кірораў адрагаваў больш дэталёва: калі БТ запрасіць, ён з радасцю пагодзіцца. У беларусы час да 20 сакавіка, калі ў ЕВС трэба звыць канчатковы варыянт песні. Але паўтарыся, беларусам трэба глыбей шукаць светлыя галовы ў сябе. Кірораў — не панцаця.

Вікторыя: І яшчэ адна дэталі, якая ўсплывае штогод. Калі нават я, ведаючы з англійскай прычы-шэсць слоў, чую і разбіраю ў песнях канкурсантаў кожнае старанна прамоўленае слоўца — гэта выдатна. Выдатна для аўдыёўрокаў «англійскай для пачаткоўцаў», але не для міжнароднага конкурсу і не для песні, якая прэтэндуе на тое, каб стаць еўрапейскім гітм.

Ілья: Тут згодны. Усё ж канкурсанты павінны вызначыцца, чым будзе браць іх нумар: танцамі і энергійкай, словамі і атмасферай ці ў асноўным карцінкай, якая будзе летась у Мікі Ньютан. Хочаць

Эмоцыі замест слоў: у першыя секунды абвешчання вынікаў.

ца, вядома, «браць» усім вышэйгадымам, але ярка мова тады і пакуце. На прэс-канферэнцыі наглядна фіналу да журналістаў выйшла не ўсе, толькі Алешка, Ланская і «Litesound». Замежная прэса сыпала пытаннямі па-англійску. Алена Віка трохі сумелася і напрасілі дапамогі перакладчыка, затое «Litesound» былі, як рыба ў вадзе. Гэта іх самаўпэўненасць нават трохі бянтэжыла. Але (было заўважна) ім падбадзала, што хоць у англійскай ніхто з канкурсантаў іх не пералонне.

Вікторыя: Падсумоўваючы ўражанні ад фіналу «Еўрафэсту», скажу: для мяне ў шоу было крыху зашмат вядучых (мы выбіралі пасла на еўрафэст) або ацэньвалі новы гардэроб Лейлы?), зашмат яркіх гаўсцей і недастаткова саміх удзельніцаў. Да моманту абвешчання вынікаў было абсалютна незразумела, як ідзе глядацкае галасаванне — не дзіўна, што міжволі верылі ў чуткі наконот уключэння адміністрацыі нага рэсурсы за канкрэтных артыстаў, нават калі ў рэальнасці яны спабарнічаюць на роўных.

Непрыемна ўрабілі, што беларуская мовай за ўвесь канцэрт скарысталіся толькі двое: даўно ўжо, лічы, замежнік Саша Рыбак з пе-

ракладам песні «Небасхіл Еўропы» і міністр культуры Павел Латушка.

Што да непасрэдна канкурсантаў, то ім, незалежна ад абраных песень і вобразаў, відавочна не хапала той энергетыкі, магнетызму, аўры, як заўгодна назавіць гэту ўласцівасць, з-за якой вершы ў артыста, суперэжываеш яму, разам з ім плачаць або ўсміхаюцца. Усе «нашы» адназначна стараліся — нават прамерна стараліся, як школьнікі на выпусковай лінейцы. А вось вышэйшае крыху расхлябаны Саша Рыбак з заўсёднай сваёй разгубленай усмешкай і прасецкіх джынсах, пратупала па сцэне са сваім «дзікім» балетам няўрымслівая Руслана — і усё, няма пытанняў, чаму гэты артыст заваяваў і «Еўрабачанне» і сцэны міліёнаў.

Нам у іх яшчэ вучыцца і вучыцца. Прычым не толькі паводзінам на сцэне і па-за ёй, але і ўменню раскручваць і прадаваць сваіх артыстаў, і — бадай, самае галоўнае — трапляць у сапраўды модныя плыні сучаснай музыкі, а не капіраваць тое, што было папулярна ў Еўропе 2, 3 ці 5 гадоў таму...

Як бы там ні было, пасля бойкі махаць кулакамі — справа дурная, і я не маю ніякага права асуджаць Гіонеш ці «Litesound» за пасляконкурсны дэмарш або наведваць ярлыкі на іншых выступоўцаў. Шчыра жадаю сёлётай прадстаўніцы Беларусі на «Еўрабачанні» Алене Ланскай удачы і поспеху. Хочацца верыць у яе перамогу. Нават атрымаўцаца. У глыбінні душы. Дзясці вельмі глыбока...

Ілья: Лейла — прыгажунька, варт, каб яна вяла штосці яшчэ. Мне мала толькі «Еўрабачання» (сарамліва чырванаю). Усё ж вядучыя ў нас — не сорамна і самім на іх паглядзець, і замежнікам паказаць. Толькі вось калі ўжо рабіць шоу з прэтэнзіяй на міні-Еўрабачанне, вярта было б рабіць яго на двох мовах: міжнароднай — англійскай і на роднай — беларускай... Але не будзем пра набытае.

Не паверыш, але на выступленні Русланы я сапраўды забывіў, дзе я — такая энергетыка ішла са сцэны! А як гэта адчуваецца ў зале! Руслана, Рыбак — вось дзе харызма. Проста шчыраць — банальна, але сапраўды, як сказала Ліз Асія, першая пераможца «Еўра» — публіку не падманеш. Усё ж сёлётай адкрыты адбор заўважна быў больш задавальна публіцы, чым леташні закрыты. Паглядзім, як у нас атрымаецца на конкурсе сёлета. Дзіма Калдун прызнаўся журналістам, што вельмі хоча, каб яго вынік быў пабыты, тады ў яго з'явіцца стымум выступіць на «Еўрабачанні» яшчэ раз.

А што датычыць рэакцыі артыстаў пасля абвешчання вынікаў «Еўрафэсту», то гэта сведчыць толькі пра тое, што ў Беларусі шоу-бізнэс усё ж ёсць. І час ад часу трэба быць гатовым да таго, што ён пакажа свае зубы.

Вікторыя: Галоўнае, каб у маі, калі свае трыццаць два мані прадэманструе «Еўрабачанне», беларусы змаглі не толькі ўсміхнуцца ў адказ, але і сабе нарэчыць паказаць. З лепшага боку.

Ілья: Амін.

КРЫЖАВАНКА

Склаў Лявон ЦЕЛІШ, г. Дзяржынск.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----

«ВЯСЁЛЫ МЕСЯЦ ЛЮТЫ»

Па гарызанталі: 1. Народная назва месяца лютага. 4. Люты ваду падлісцэ, а ... падбярэ. 8. Калі ў лютым трываюць моцныя маразы — ... гарачае (прыкм.). 9. Сельскагаспадарчая ручная прылада; на свята пракожа Захарыя Серпавіца (21 лютага) іх даставалі і крапілі святой вадой. 11. «А ў нас сёння ...». 13. Мясце з летам сустраліся, сустраліся». 3. Народнай песні. Свята, якое адзначаюць 15 лютага. 12. Васіль Прысвятак, які адзначаюць 12 лютага. («Калі на Васіля ... сонца ў кругах — чакай багатага ўраджая» (прыкм.). 14. Кольца, частка ланцуга. 16. ... Залатавыт. Імя вялікага настаўніка і свяціцеля, якога ўшаноўвалі 9 лютага. 17. Калі на Аксініно мяце, то ўвесць ... падмяце (прыкм.). Свята Аксініні Паўхлебніцы адзначалі 6 лютага. 20. ... буючыце — вянуць чуюць (прыкм.). 21. «Вясёлы ... люты \Міццеліны раскуты.\Шумі вятрамі, грай». 3. Верша М.Стральцова «... люты». 25. На Луку ў ... вецер — будзе добры ўраджай яравых (прыкм.). 28. Заклучнае слова малітвы, прапаведзі. 29. «Цягнеца каняжка, \... — за канём». 3. Верша Я. Купалы «Зімова ноч». 30. «... люты прышоў — мужык зіму перажыў (прыкм.). 31. Адна з назваў Масленіцы, якую адзначаюць у трэці дэкадзе лютага. («... з лінамі, а пост з грыбамі» (прыкм.).

Па вертыкалі: 1. Свята закаханых; адзначаецца пераважна сярод моладзі 14 лютага. 2. Ра-

«ДЗІКІ ГОЛУБ».

Укладальнік Мікалай Мінзер.

Зборнік прозы і крытыкі. «Літаратура і мастацтва», 2011.

Бываюць веды абавязковыя і неабавязковыя. Абавязковыя — важныя і патрэбныя, неабавязковыя — цікавыя і часам вызначальныя. Зборнік «Дзікі голуб» разлічаны, як сцявяджаецца ў прадмове, на ўрокі пазакласнага чытання. І натуральна спадзявацца, што менавіта ў гэтай кнізе будуць разбураны ці падточаны стэрэатыпы пра беларускую літаратуру, бо менавіта школьная праграма з'яўляецца (зрэшты, так і павінна быць) крыніцай ведання, агульнага для ўсіх грамадзян краіны.

Тэксты чатырох аўтараў суправаджаюцца матэрыяламі чатырох крытыкаў: на апавяданні Вячаслава Адамчыка скіравана ўвага Яўгена Леці, на апавяданні Віктара Карамазова — Алеся Бельскага, на аповесць Алеся Бадака — Ірыны Шаўляковай, а на казачную аповесць Пятра Васючэнка — Маргарыты Аляшкевіч.

Выбар мастацкіх тэкстаў абумоўлены праграмай 8 класа сярэдняй агульнаадукацыйнай школы. Ад крытыкаў патрабавалася пазнаёміць чытача з асобай аўтара: акрэсліць біяграфію і творчы шлях, распавесці пра найважнейшыя творы і скіраваць на карэктнае разуменне тых тэкстаў, што ўвайшлі ў кнігу.

Зборнік падкрэсліў асноўныя праблемы выкладання беларускай літаратуры ў школе і ўніверсітэце і адначасова паказаў шляхі іх пераадолення. За апошнія стагоддзі неверагодным чынам памяншалася рэаліі, у якіх жылі і жывуць беларусы: змяніліся і дзяржаўнасць, і моўная сітуацыя, і сацыяльна-палітычны лад. Літаратура адлюстроўвала усё гэта, і цяпер многія рэаліі патрабуюць дадатковага тлумачэння для сённяшніх васьмікласнікаў. Зрэшты, не кожны дарослы зможа кваліфікавана абмеркаваць падзеі, напрыклад, звязаныя з гісторыяй Заходняй Беларусі, Беларускай народнай самапомаччу падчас акупацыі, ідэалагічнага атызму ў СССР і вайны ў Афганістане. Усе гэтыя рэаліі прысутнічаюць у творах са зборніка «Дзікі голуб». Без зразумелых гісторыка-культурных каментароў класічныя тэксты пройдуць міма сучасных юнакоў і дзяўчат.

Традыцыйна крытыка (Я. Лецка, А. Бельскі) шукае сваё месца ў новых рэаліях, тэкст І. Шаўляковай прэзентуе грунтоўны літаратуразначы падыход, а тэкст М. Аляшкевіч цалкам даставаны да успрымання маладым пакаленнем: тут няма награвушчвання пасады і пераліку выданых пісьменніка (для дзяцей гэта незвычайна інфармацыя), ёсць зацікаўлівае, ёсць стварэнне запамінальнага ўражання і — ці не самае важнае — ёсць тлумачэнне ўсіх важных паняццяў і слоў. А пры ўкладанні зборніка для школы галоўнае — не забываць пра мэтавую аўдыторыю.

Экслібрыс «Звязды»

ЭНЦЫКЛАПЕДЫСТ І ПАЧУЦЦІ

Пятрусь Броўка. «Аб чым звініць душа...»

Вершы. «Беларуская энцыклапедыя імя Петруся Броўкі», 2012.

«Усё пакінуць след павінна», — пісаў Пятрусь Броўка ў 1963 годзе і папярэджаў-засцерагаў моладзь: «Вы выйшлі ўдалек, маладыя, Вам доўга крочыць праз гады. Не забывайцеся ж, якія Вы пакідаеце следы». І гэтак перавыданне вершаў стала магчымым дзякуючы сукупнасці яго ўласных слядоў — як паэта і як пачынальніка беларускай энцыклапедыі.

Напрыканцы 1950-х гг. на пасяджэнні Генеральнай Асамблеі ААН у Нью-Ёрку яго ўраіла пачутая фраза, што не можа лічыцца народам той, што не мае герба, сцяга, календара і энцыклапедыі. І праз колькі гадоў 12 тамоў «Беларускай Савецкай Энцыклапедыі» выйшлі пад яго кіраўніцтвам.

Да 45-годдзя «Беларускай энцыклапедыі», што носіць імя народнага паэта, падрыхтаваны гэты густоўны аформлены зборнік, канцэпцыя якога — паказаць эвалюцыю паэта: не лепшыя вершы Петруся Броўкі, а лепшыя вершы кожнага этапа яго творчай дзейнасці.

Чытач крок за крокам, твор за творам можа бачыць, як змяняецца паэт ад першых няпэўных сарамліва-наіўных вершаў пра каханне («На спатканне пайду я да любай, Сэрца вымачу ў хвалю надзей...») да спелага прызнання, якому не замінаюць сівізна і зморшчыны («Май паміжчым так, як скроням, я не дазволу павісець»).

У кнізе ёсць усё выклікае нам: і прастата з традыцыйнасцю, якія ў сваё час працавалі на народнасць («Збіраю песню з душ людскіх») і пафасны рамантычны аптымізм ваенных і пасляваенных вершаў («Архітэктар»); надзённа афарыстычнасць («Калі ж не дамаеш аб смерці — смерць адступіць ад цябе», «Не ведаю я большай кары, калі караш сам сабе»); і патрыятычнасць з любоўю да Радзімы.

Відавочна, што творы, абраныя Т. Высоцкай і Т. Рослік, укладальнікамі кнігі, — гэта не проста выбранае паэта, але і падмацаванне пэўнага сучаснага іміджу Петруся Броўкі. У зборнік прапанаваны творы, якія і сёння выглядаюць жыццяздольнымі: пра каханне, жартоўна-любоўныя вершы, песні («Александрына», «Пажне чабор»), побытава-гумарыстычныя. У кнізе выбудаваны лейтматыў: аўтар разважае, як стаўціца да чужых і сваіх памылак, зробленых зноўчак ці выпадкова, ён вяртаецца да гэтай праблемы то ўсюр'ёз, то жартам («Ах, каб ды яшчэ мне памылка такая!») — і не прапаювае ніякіх высюў...

Змянілася памылкі і стаўленне да іх, з'яўлялася сівізна на скронях і стомленасць жыццём, і толькі медальчынасць у творах энцыклапедыста заставала нязменнаю...

Аксана БЯЗЛЕПКИНА.

Сёння			
Сонца	Усход	Заход	Даўжыня дня
Мінск	8.28	18.19	9.51
Віцебск	8.21	18.06	9.45
Магілёў	8.19	18.09	9.50
Гомель	8.11	18.10	9.59
Гродна	8.43	18.35	9.52
Брэст	8.40	18.39	9.59

Фота Марыны БЕГУНКОВАЙ

НАДВОР'Е на заўпра

Геамагнітная ўзрушэнні

Горад	Тэмпература	Узрушэнні
Віцебск	747мм р.с.к. -10...-17°C	22 01 19 16 13 10 07 04
Гродна	740мм р.с.к. -14...-12°C	19 16 13 10 07 04
Мінск	742мм р.с.к. -14...-12°C	19 16 13 10 07 04
Магілёў	748мм р.с.к. -16...-10°C	19 16 13 10 07 04
Брэст	740мм р.с.к. -10...-9°C	19 16 13 10 07 04
Гомель	752мм р.с.к. -11...-9°C	19 16 13 10 07 04

Абзначэнні: — няма прыкметных геамагнітных узрушэнняў; — невялікія геамагнітныя узрушэнні; — слабая геамагнітная бура

Горад	Тэмпература	Узрушэнні
Варшава	4...-2°C	